

2011-2017

Alle WaLTER inspanningen in woord en beeld

WaLTER JAAROVERZICHT

Een overzicht van een intensieve periode met bevlogen mensen die alle vanuit de eigen expertise betrokken zijn bij het waddengebied en gezamenlijk de grondslag legden voor een basismonitoring

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

start
voortgang

2011

Het jaar van de voorbereidingen en de inventarisaties

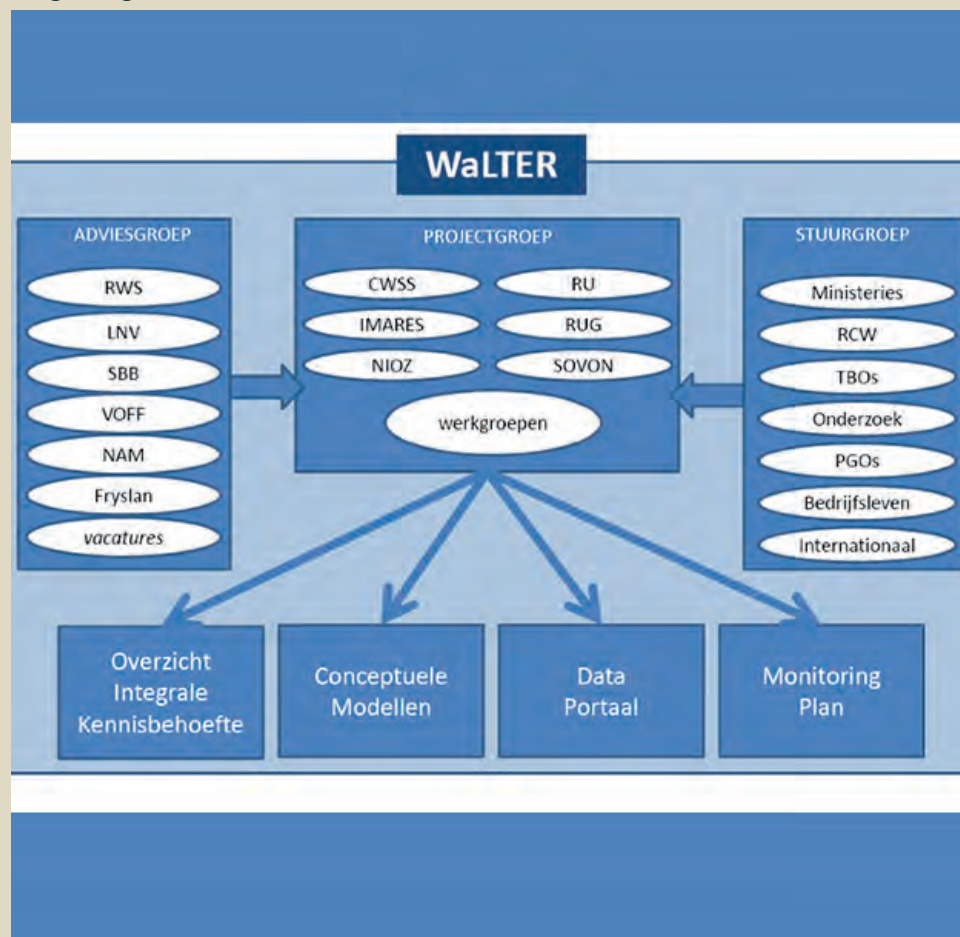

WALTER

Een efficiënte monitoring van een uniek gebied

Duurzaam beheer van het waddengebied staat of valt bij goede kennis. Kennis die betrouwbaar is en gefundeerd op gegevens die snel beschikbaar zijn en breed genoeg om ecologie en economie integraal te analyseren. Met WaLTER (Wadden Sea Long-Term Ecosystem Research) wordt een beter inzicht verkregen op het functioneren van het ecosysteem, in samenhang met het menselijke gebruik van de Wadden.

Organogram

2011

Het jaar van de voorbereidingen en de inventarisaties

RU Nijmegen

Kennisbehoefte in kaart

Het waddengebied kent een brede groep gebruikers. Zij willen weten hoe processen en activiteiten het ecologische en het socio-economisch systeem beïnvloeden. De vragen die voortkomen uit deze groep, zijn het fundament onder het meetnet en vormen het uitgangspunt voor de vervolgstappen.

NIOZ

Een beeld van de ecologie

Hebben abiotische randvoorwaarden invloed op levende organismen of werkt het ook andersom? Op basis van bestaande kennis en meetreeksen worden de sturende mechanismen achter deze processen beschreven. Welke data zijn nodig om processen te kunnen volgen met oude en nieuwe ideeën.

RUG

De mens in het ecosysteem

Wat stuurt de socio-economische ontwikkeling van het waddengebied en wat is de invloed van (nieuwe) economische activiteiten op het ecosysteem? Wat betekent krimp voor de leefbaarheid van de dorpen en hoe bevordert je duurzame economische ontwikkeling? Analyses geven het antwoord.

NIOZ

Dataportaal

Via één centraal punt komen gegevens beschikbaar over abiotiek (zoutgehalte etc.), biotiek (primaire productie, aantallen bodemdieren, vogels etc.) en socio-economie (visserij, werkgelegenheid etc.). Onder zorgvuldig af te stemmen voorwaarden voor gebruik.

WMR (voorheen IMARES)

Wat wordt er nú gemeten?

Actuele kennis versus behoeftes. Zijn er tekorten in de meetinspanningen of is er juist sprake van overlap? Zijn de metingen zo opgezet dat er verantwoorde conclusies te trekken zijn? In deze stap van het project worden meetinspanningen en betrouwbaarheid van gegevens nauwkeurig gewogen.

Sovon

Een geïntegreerd meetnet

Eén monitoringsplan voor alle relevante abiotische, biotische en socio-economische factoren. Een overzicht van noodzakelijke metingen voor de toekomst. Een betere afstemming van bestaande meerjarige metingen gebruikmakend van verbeterde technieken en automatische meetapparatuur.

voortgang

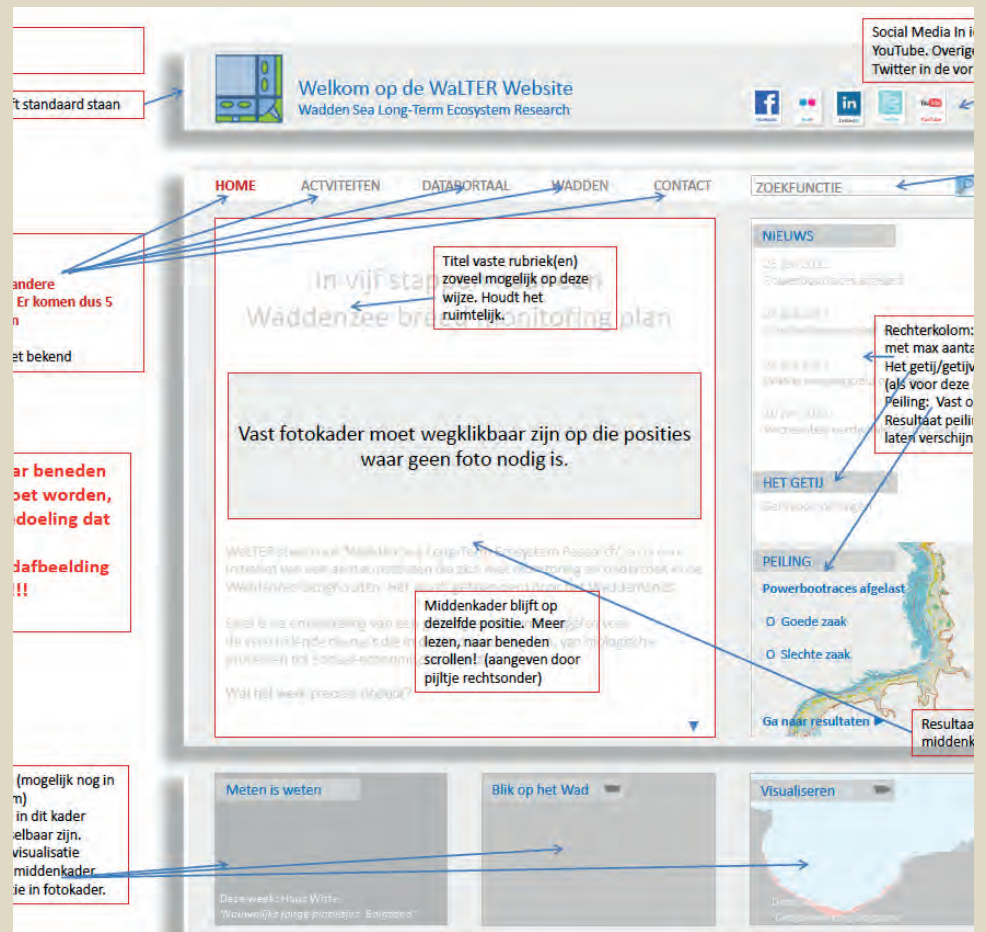
periode juli-december

WP7

Coördinatie en Communicatie

De samenwerkingsovereenkomst is door de directies van de partijen ondertekend. Er is een planning gemaakt voor interne- en externe (afstemmings)bijeenkomsten. Een persbericht start & doelstellingen van het project is verspreid onder lokale- en waddenkust mediabureaus. Een Engelstalige WALTER flyer is verspreid op het symposium IWS 2011. Een projectwebsite is in ontwikkeling en zal voorjaar 2012 worden gelanceerd.

www.walterproject.nl

2011

Het jaar van de voorbereidingen en de inventarisaties

WP1

Monitoringsbehoefte

Voorbereidende interviews en inventarisatie kennisvragen met Wadden- en monitoring experts is afgerond. Enquêtes zijn voorgelegd aan meer dan 300 stakeholders. Methodische verkenningen hebben plaatsgevonden en de uitgangspunten voor afstemming zijn geformuleerd.

WP2

Ecologie

Een conceptueel model voor het gehele wadensysteem is er niet. De bruikbaarheid en beperkingen van bestaande modellen wordt onderzocht. Er is een start gemaakt met het dossier 'ruimtelijke populatiedynamiek' van litorale mosselbanken. Hieruit volgt een conceptueel model voor schelpdieren.

WP3

Economie

Een rapportage (concept) over bestaande conceptuele modellen en de noodzaak van een model dat lokale ruimtelijke precisie koppelt aan modellen op hogere ruimtelijke schaalniveaus, in relatie tot ecologie. Eerste gedachten over het conceptueel model zijn gepresenteerd op het symposium IWS 2011.

WP4

Dataportaal

WP4 gaat in april 2012 van start. Voorbereidende activiteiten zijn uitgevoerd zoals de afstemming met WP1 en er is een start gemaakt met het maken van functieprofielen voor de functies in de activiteiten: koppeling dataportaal aan datasystemen van de partners en ontwikkeling visualisatie tools.

WP5

Data-analyse

Voor het vergelijken van databehoefte met databeschikbaarheid op niveau van meta-informatie, data-model integratie en data-mining technieken en een statisch optimaal monitoring netwerk, is een kick-off meeting met de senior statistici gehouden. Een vacaturetekst voor 2 PostDocs is opgesteld.

WP6

Monitoringsplan

WP6 gaat in januari 2013 van start. Ter voorbereiding wordt er deelgenomen aan vergaderingen en bijeenkomsten. Ook zal er onderzoek plaatsvinden naar de mogelijkheden om toe te treden tot ILTER, het internationale netwerk van gebieden waar lange-termijn ecosteem onderzoek plaatsvindt.

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

heisessie 1

klankbord 1

voortgang

heisessie 2

voortgang

2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

heisessie 1

periode januari-juni

Logement Doosje, Warfstermolen

De koudste dag van 2012

2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

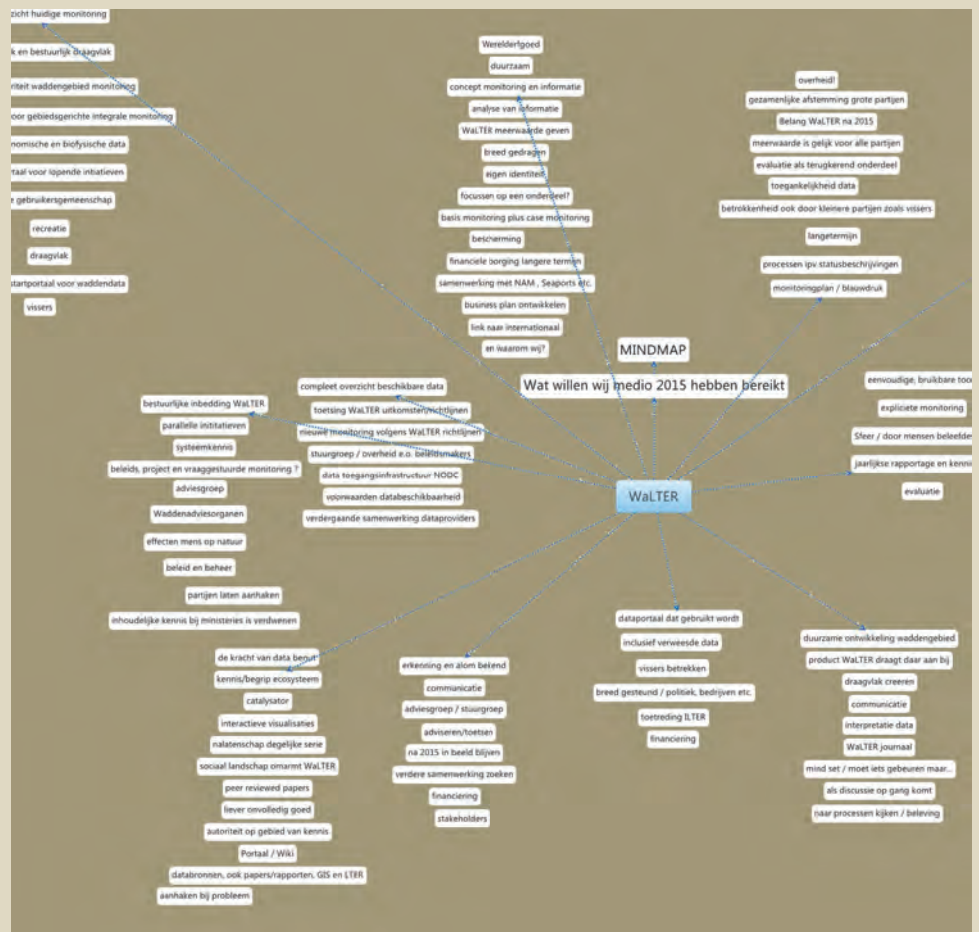

Thema

Waar staan we in 2015 en de formulering van een WaLTER pitch

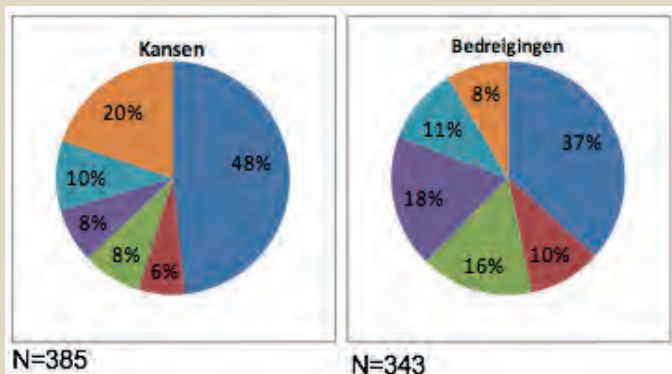
Mindmap

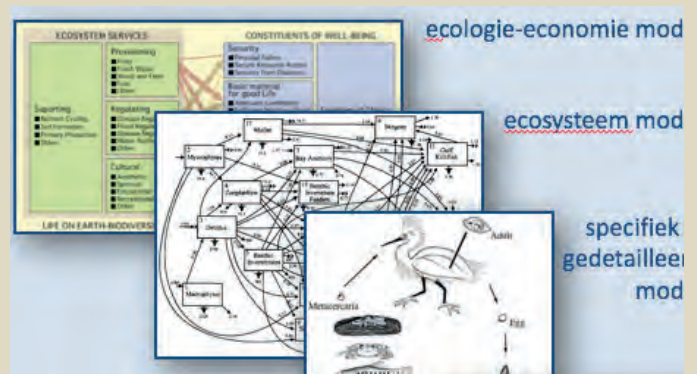
2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

WP1

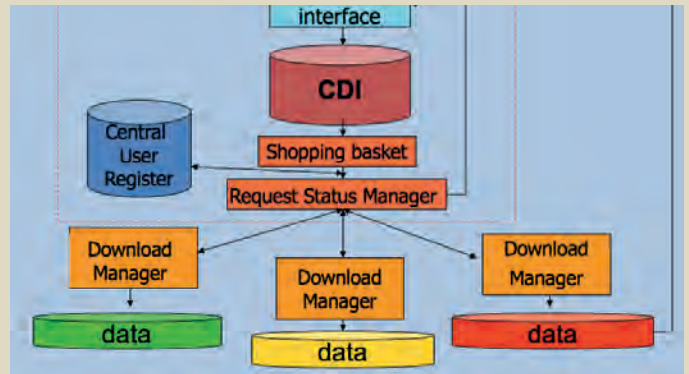
WP2

WP3

WP4

WP5

Doelstelling

Het vergelijken van de databehoeftte in de Waddenzee met de databeschikbaarheid, aangeven waar overlappen en tekorten in meetinspanningen zijn en aangeven hoe monitoring zo efficiënt mogelijk kan worden uitgevoerd.

Aanpak en activiteiten

1. Vergelijken van databehoeftte met databeschikbaarheid op niveau van meta-informatie;
2. Data-model integratie en data-mining technieken zullen worden toegepast om de onzekerheid en gevoeligheid van het systeem voor aanpassingen in variabelen vast te stellen en een prioriteitsvolgorde aan te brengen voor te meten variabelen;
3. Een statistisch optimaal monitoring netwerk zal worden opgesteld.

WP6

klankbord 1

periode januari-juni

Thema

Informatieronde en het betrekken van de spelers van het waddengebied

WaLTER pitch

2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

PRW

Martijn de Jong

‘Voordat er richting beleid gerapporteerd kan worden, moet er wel overeenstemming zijn over de grenzen van het gebied. Het maakt nogal wat uit of je rapporteert naar de mensen die over het Werelderfgoed gaan of over de economische ontwikkeling van de haven in Den Helder.’

SBB

Michiel Firet

‘Rond recreatie/toerisme loopt het convenant vaarrecreatie. De meerwaarde van WaLTER is dat zij heel goed nadenkt over de conceptuele kanten. Voor instanties is het verstandig om bij een monitoringvraag eerst te checken bij WaLTER. Anders gaat men divergeren terwijl er mogelijk een parallel ligt.’

RWS

Willem van der Lee

‘WaLTER focust zich op het ontsluiten van data, het optimaliseren van de monitoring en het vaststellen van hiaten. Met het ontsluiten van de data ben je er echter nog niet. Iedereen kan er dan wel bij maar een beleidsmaker kan er niets mee. Wie gaat deze data duiden en nieuwe trends detecteren?’

KvK

Jeroen Noot

‘Er wordt gesproken over de Waddenzee maar de kaarten die langskomen, verschillen nogal. Over welk gebied gaat het nu, Waddenzee of waddengebied? Hij begrijpt dat het Waddenfonds een begrenzing aanhoudt, voortkomend uit de financiering van het project. Het is hem niet helemaal duidelijk.’

KNMI

Janette Bessembinder

‘Het KNMI heeft een wetenschappelijke basis voor waarnemingen en probeert op een soortgelijke manier als WP1 te achterhalen hoe de informatie wordt gebruikt. Op basis van deze methode krijg je goede informatie. Je moet niet alleen weten wat er aan data nodig is, ook hoe men dit gaat gebruiken.’

Provincie Fryslân

Meinte Engelmoer

‘Er is een belangrijk verschil tussen basismonitoring en vergunningverplichte monitoring. Bij het laatste is een wereld aan inspanning nodig die je niet moet willen vastleggen. Dit zijn ad-hoc zaken die je op dat moment moet regelen en moet zien als aanvullende informatie op de basismonitoring.’

voortgang

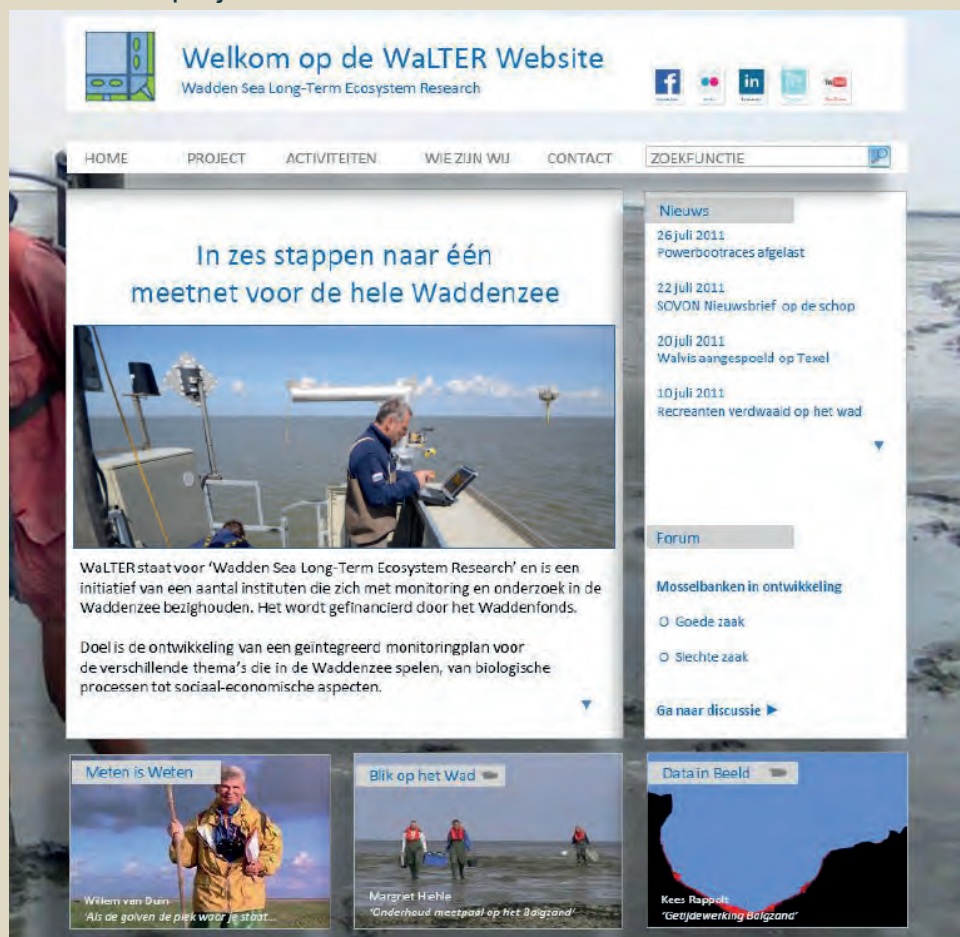
periode januari-juni

WP7

Coördinatie en Communicatie

Er zijn gesprekken gevoerd met NAM, Natuurmonumenten, provincie Groningen, Staatsbosbeheer, provincie Fryslân en Ministerie EL&I. Potentiele kandidaten zijn benaderd voor deelname aan een klankbordgroep en een eerste oriëntatie voor de instelling van een adviesraad loopt. Bij diverse instanties vinden presentaties plaats. Actualiseren en uitbreiden van de website; voor de rubriek 'Rondom het Wad' vinden interviews plaats.

www.walterproject.nl

2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

WP1

Monitoringsbehoefte

De enquêtes naar > 300 waddenstakeholders (43% respons) zijn geïnterviewd. Hieruit zijn 5 dossiermappen gerealiseerd rond de thema's Klimaat & Veiligheid, Visserij, Natuur, Havens & Energie en Wadden Kwaliteit. Kennisvragen worden vertaald in een gebruikersmodel.

WP2

Ecologie

De literatuur over het waddensysteem is verkend. Er is gekozen om een aantal thema's uit te werken die voortvloeien uit de inventarisaties van WP1. Met experts wordt samengewerkt om tot een afbakening van meetvariabelen te komen. Onderzocht wordt het gebruik van remote sensing gegevens.

WP3

Economie

De resultaten voor conceptuele modellen en data voor toerisme zijn gepubliceerd. Aan een inventariserend Nederlandstalig werkdocument wordt gewerkt. Er is gestart met de inventarisatie van data: bevolking, arbeidsmarkt en werkgelegenheid, woningmarkt, gebouwen en bereikbaarheid.

WP4

Dataportaal

Voor de realisatie van een dataportaal is MARIS ingezet als data-coördinator. In september zal een kick-off workshop plaatsvinden. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met GEO Diensten Collectief (GDC) om de mogelijkheid tot samenwerking in het ontsluiten van data te onderzoeken.

WP5

Data-analyse

Een vacature voor 2 PostDocs is gepubliceerd. Met diverse kandidaten zijn gesprekken gevoerd. De vacature voor Postdoc 1 is vervuld. De vacature voor PostDoc 2 is opnieuw opengesteld.

WP6

Monitoringsplan

WP6 gaat in januari 2013 van start. Ter voorbereiding wordt er deelgenomen aan vergaderingen en bijeenkomsten. Ook zal er onderzoek plaatsvinden naar de mogelijkheden om toe te treden tot ILTER, het internationale netwerk van gebieden waar lange termijn ecosysteem onderzoek plaatsvindt.

heisessie 2

periode juli-december

Klooster Elsendael

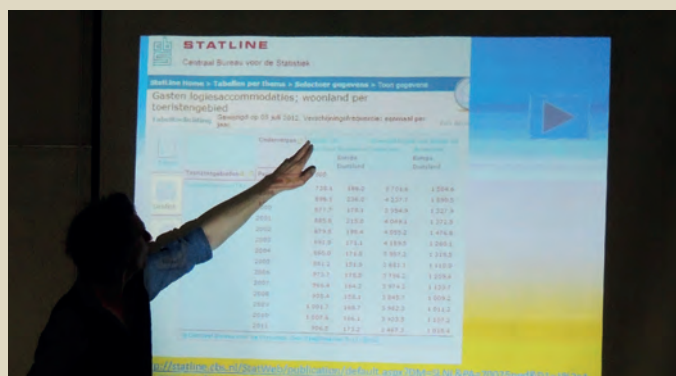

Kloosterdiner

2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

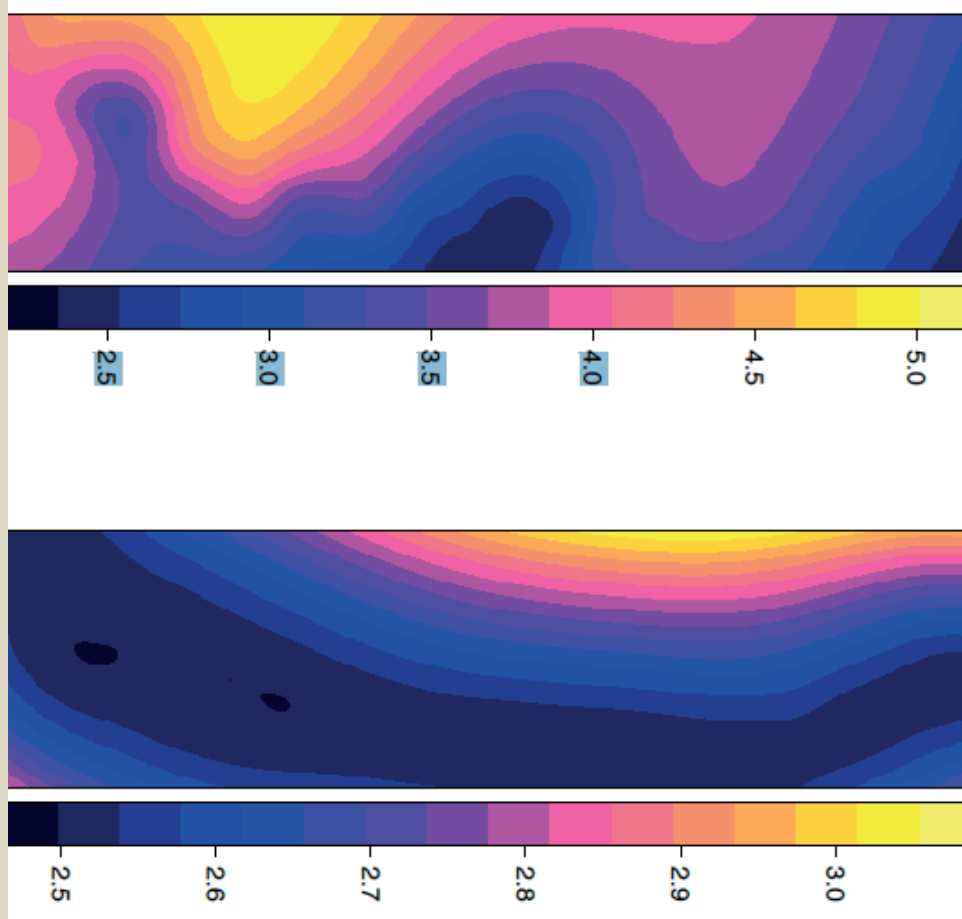
heisessie 2

periode juli-december

Thema

Identificering en uitwerking van de kernvragen binnen de themadossiers

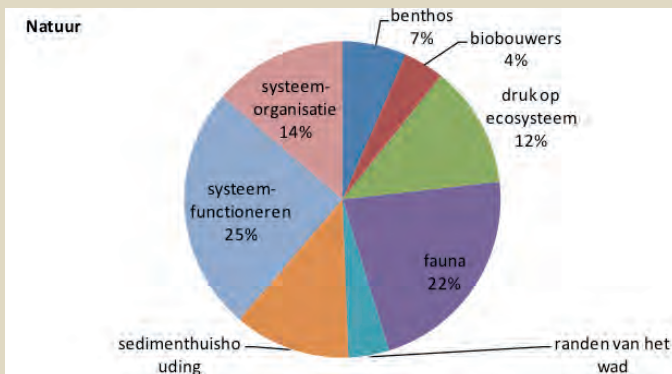
Mapping by interpolation

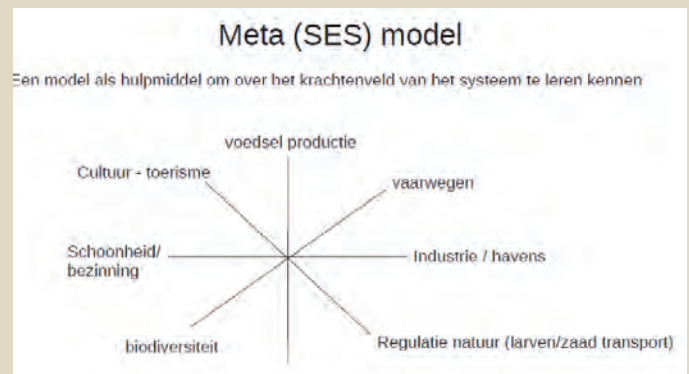
2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

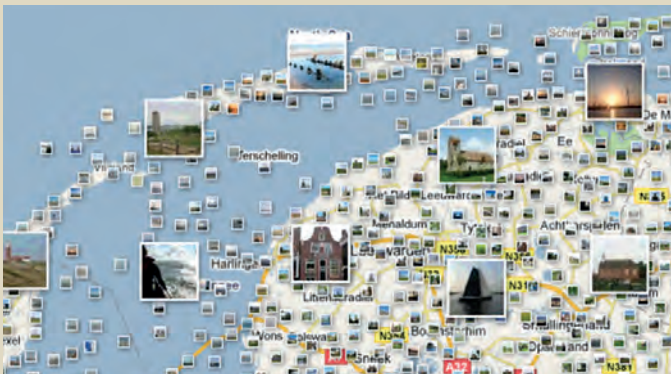
WP1

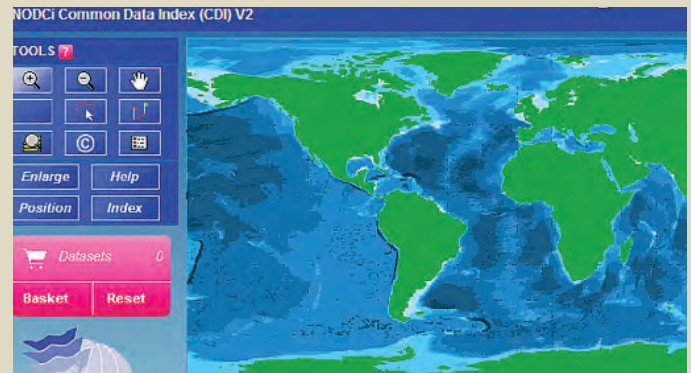
WP2

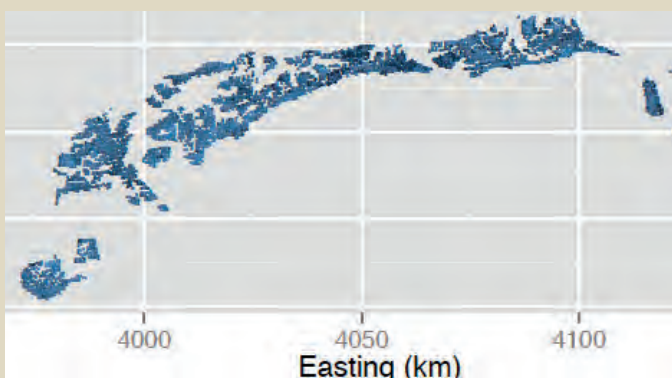
WP3

WP4

WP5

WP6

voortgang

periode juli-december

WP7

Coördinatie en Communicatie

Eén van de actiepunten uit de heisessie is een versteviging van de interne communicatie. Deze actie is inmiddels verankerd in een maandelijks DB overleg en een driemaandelijks overleg voor alle WPL. Er zijn contacten gelegd met Jaap Besemer (NCG-KNAW), beoogd voorzitter Raad van Advies. Voor nieuwe contacten is een WaLTER infomap ontwikkeld. Vanaf januari 2013 ontvangen de contacten een e-nieuwsbrief.

WaLTER infomap

2012

Het jaar waarin de basis en de contacten zijn gelegd

WP1

Monitoringsbehoefte

De inventarisaties worden verder gearticuleerd in essentiële monitoringsvariabelen. De kennisvragen worden vertaald in een gebruikersmodel/-concept voor WaLTER dat is afgestemd met het model ecologie en het model economie en tevens is afgestemd met databeschikbaarheid en het monitoringsplan.

WP2

Ecologie

Er is gekozen voor een dossier-matige aanpak. De conceptuele modellen voor specifieke onderwerpen worden niet alleen gespecificeerd maar ook getoetst. Voor het schelpdierdossier is dit gedaan en er ligt een manuscript dat aangeboden zal worden bij een peer-reviewed ecologisch tijdschrift.

WP3

Economie

Er is een begin gemaakt met inventarisatie data en realisatie van SEED (een GIS datamodel) over: bevolking, arbeidsmarkt en werkgelegenheid, woningmarkt, gebouwen, bereikbaarheid. In overleg met de Wadden-academie en het WSF is besloten de NL-activiteiten internationaal in te bedden.

WP4

Dataportaal

In oktober is een kick-off meetig georganiseerd met vertegenwoordigers van NIOZ, WMR, Sovon, NAM, RWS, IHM en KNMI. Onder begeleiding van de data-coördinator wordt gewerkt aan de aansluiting aan het dataportaal. Er wordt een gebruikersinterface ontwikkeld en een dataproductcatalogus.

WP5

Data-analyse

PostDoc 1 heeft verkend hoe WaLTER kan aansluiten bij ILTER en maakt een overzicht van wettelijke monitoringprogramma's en een visualisatie tool. PostDoc 2 is gestart met een geostatistische analyse van de benthos-data van SIBES (NIOZ) om vast te stellen wat de optimale resolutie is in tijd en ruimte.

WP6

Monitoringsplan

WP6 gaat in januari 2013 van start. Ter voorbereiding wordt er deelgenomen aan vergaderingen en bijeenkomsten. Er zijn contacten gelegd met ILTER en LTER-Europe door het bijwonen van symposia in respectievelijk Lissabon (ILTER) en Sofia (LTER-Europe).

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

heisessie 3
voortgang
installatie rva
heisessie 4
voortgang

2013

Het jaar van de verankering

heisessie 3

periode januari-juni

NIOZ, Texel

BBQ Paal 17

2013

Het jaar van de verankering

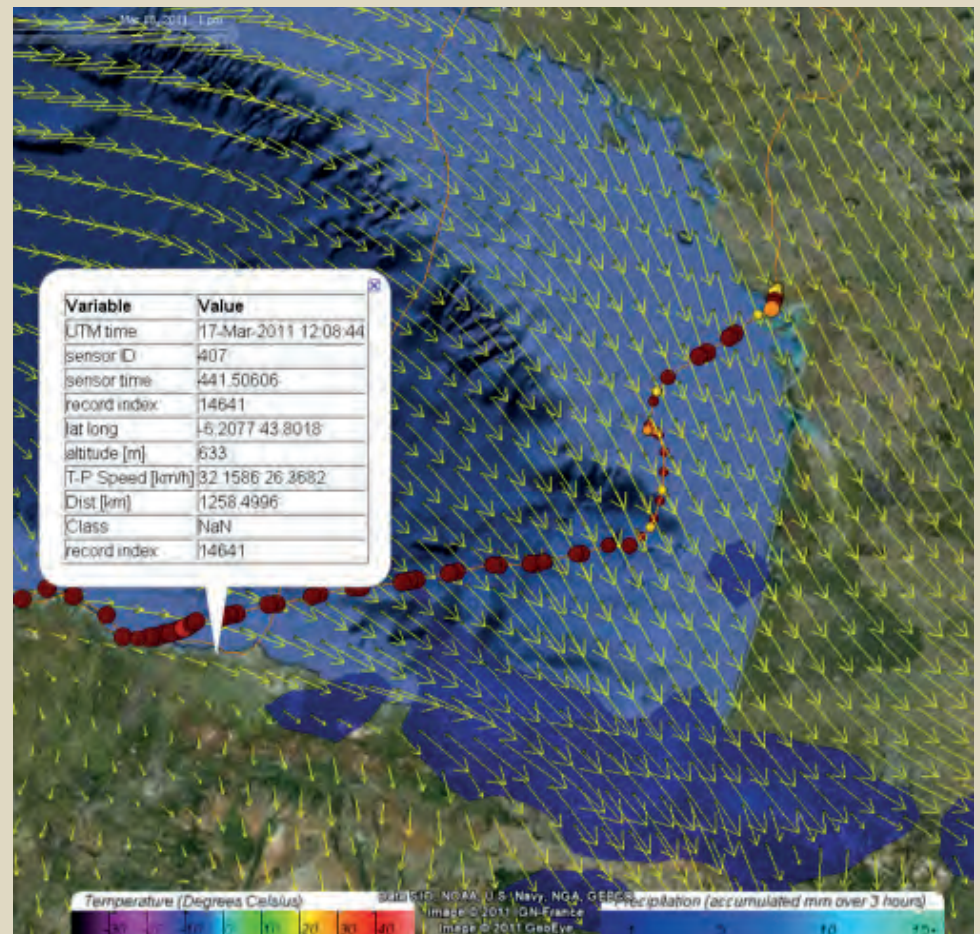
heisessie 3

periode januari-juni

Thema

Presentaties en opstelling consistente planning voor de periode 2013-2015

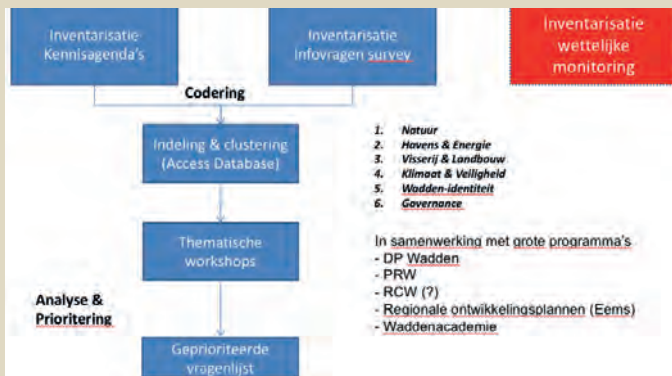
Vogelbewegingen

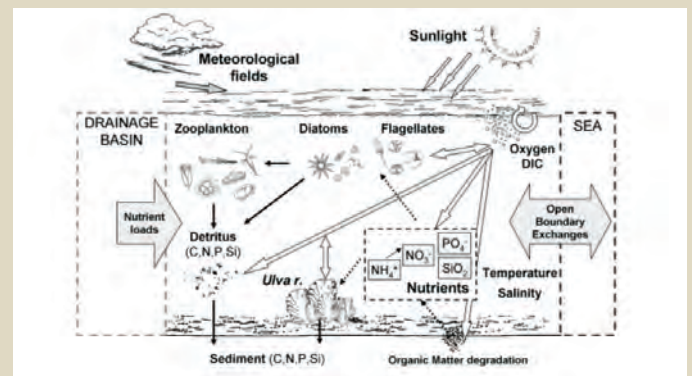
2013

Het jaar van de verankering

WP1

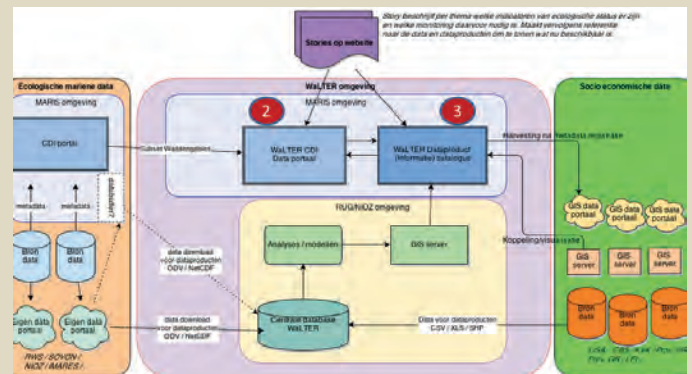
WP2

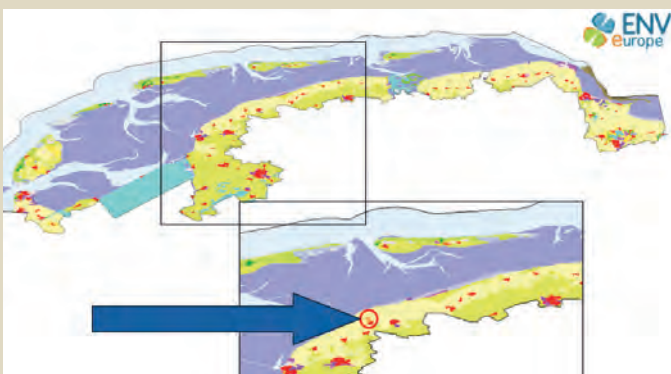
WP3

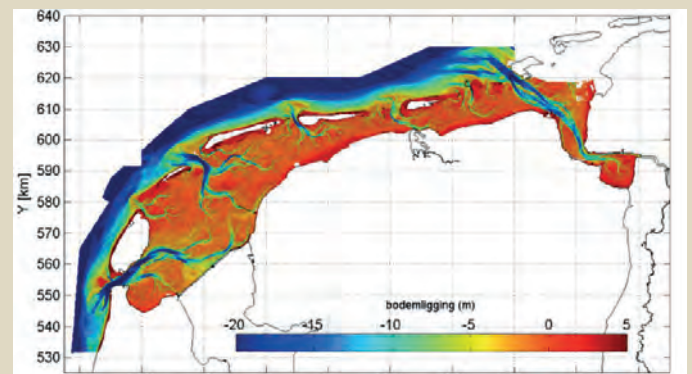
WP4

WP5

WP6

voortgang

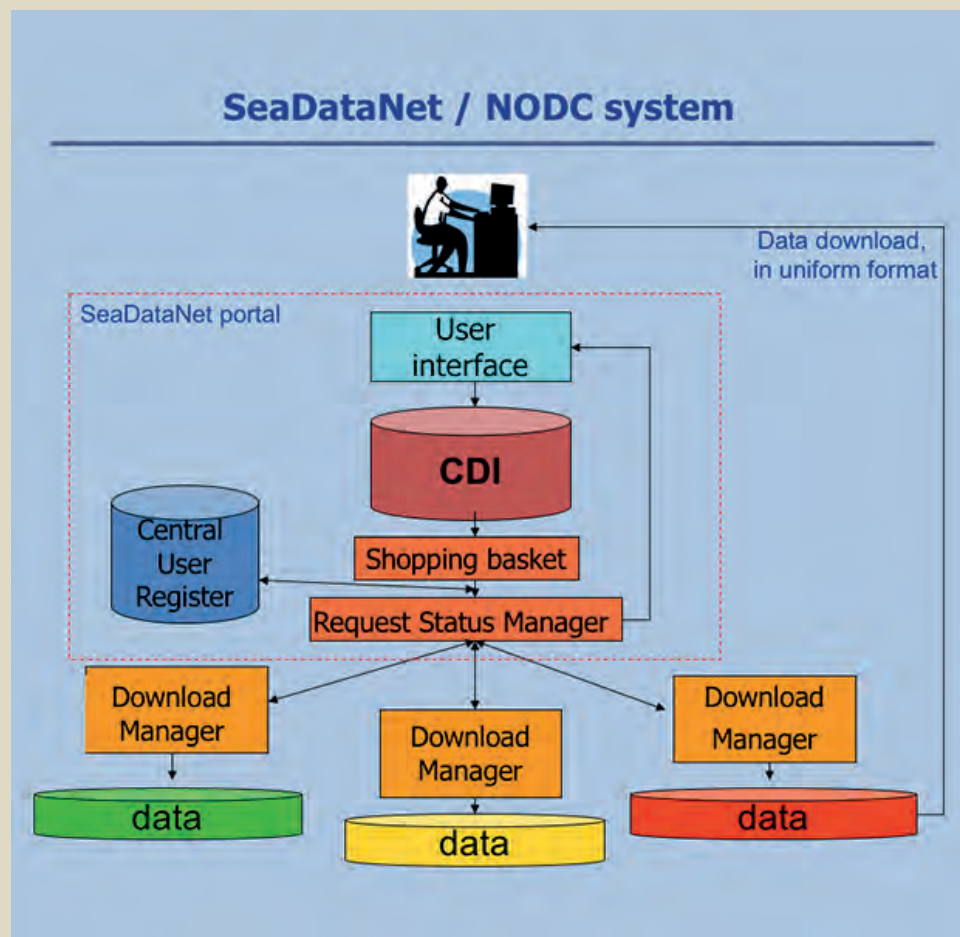
periode januari-juni

WP7

Coördinatie en Communicatie

De werkpakketten organiseren onderling en op geregelde tijden overleg m.b.t. overlappende zaken. Twee keer per jaar worden 2-daagse WaLTER sessies georganiseerd ter bespreking van voortgang individuele werkpakketten en aansluiting van de werkpakketten op elkaar. De samenstelling voor een Raad van Advies verloopt in overleg met voorzitter Jaap Besemer. Eerste bijeenkomst, tevens installatie: najaar 2013.

SeaDataNet techniek

2013

Het jaar van de verankering

WP1

Monitoringsbehoefte

De kernvragen zijn doorvertaald naar relevante meetvragen en -variabelen die binnen een Waddenbreed meetnetwerk kunnen worden opgenomen. De uitwerkingen van de enquêtes zijn de basis voor het op te stellen monitoringsplan evenals de kennisvragen die vertaald zijn naar een gebruikersconcept.

WP2

Ecologie

Voor alle dossiers is er een verkenning uitgevoerd naar impliciete en expliciete aannamen over het functioneren van het waddensysteem. Voor alle dossiers is een conceptueel model opgesteld, uitgezonderd voor het dossier Garnalenvisserij. De lijst parameters wordt verder gespecificeerd.

WP3

Economie

Resultaten voor conceptuele modellen voor het hele gebied zijn geformuleerd. Resultaten conceptuele modellen en data voor toerisme zijn gepubliceerd in een paper. Er vindt intensieve samenwerking plaats tussen WP3 met WP4-socio-economisch; veel interactie tussen dataverkenning van WP4.

WP4

Dataportaal

De WaLTER partners WMR en Sovon zijn geïnstrueerd in het gebruik van de SeaDataNet techniek die gebruikt wordt binnen WaLTER. Er is een user interface ontworpen voor de nieuwe WaLTER CDI service voor data toegang en het CDI data model is aangepast aan de ISO 19139 standaard.

WP5

Data-analyse

PostDoc 1 werkt aan een digitale tool voor interactieve, gebruikersgestuurde kaartweergave van monitoringlocaties. PostDoc 2 werkt aan statistische analyses t.b.v. optimale en kosteneffectieve strategieën. Er is een samenwerking opgestart met KPN voor de exploratie van GSM-gebruiksgegevens.

WP6

Monitoringsplan

Er zijn diverse verkenningen opgestart: aanpak monitoringsplan (in afstemming met en integratie van de resultaten uit WP1), financieringsplan en criteria voor toetreding tot ILTER en LTER-Europe. Er is onderzoek gestart naar een adequate managementstructuur voor WaLTER.

installatie rva

periode juli-december

Thema

Kennismaking, introductie
WaLTER en de rol van de
RvA op de lange termijn

Data, duiding en dialoog

2013

Het jaar van de verankering

NWO

Hans de Groene

‘De deadline van het project is augustus 2015 en het project is halverwege. Jullie zijn begonnen met het identificeren van de kennisbehoefte. Deze fase is nu afgerond. De kennisbehoefte zal, in deze fase maar zeker in de toekomst, aan verandering onderhevig zijn. Hoe is daar in voorzien?’

Provincie Fryslân

Oeds Bijlsma

‘Partijen vonden het te weinig urgent om zelf initiatief te nemen. Nu ligt er een initiatief waaraan men meewerkt. Is het merkbaar dat men de urgentie nu wel deelt en men ook actief wil meedenken richting beheer of anderszins? Ontstaat er iets van een eigenaarschap bij partijen?’

Ministerie EZ

Kees van Es

‘We grijpen vaak mis met data. De ontsluiting van monitoring, we zitten er redelijk dichtbij maar het veld is niet volledig te overzien. Er is behoefte aan een gezamenlijke ontsluiting. Het is jammer dat de provincie Groningen geen mede opdrachtgever is juist nu er een discussie speelt in het Eems-Dollard gebied.’

ICT Enschede

Martien Molenaar

‘Willen jullie een portal ontwerpen voor data en ook toegang tot verwerkingsmodellen of wil WaLTER die zelf ontwikkelen? Willen jullie serviceverlening gaan bieden tot duiding van data? Dit zijn heel verschillende doelstellingen die nogal wat impact hebben op de haalbaarheid in 2015.’

Gemeente Texel

Francine Giskes

‘Het project is gericht op het ecosysteem van het waddengebied maar er wordt ook socio- economische data verzameld. Wordt dit gedaan omdat dit nu eenmaal ‘moet’ mogelijk ook als eis van het Waddenfonds? Het klinkt namelijk een beetje als ‘bijgezocht’. Hoe zien jullie dit zelf?’

RWS - Ministerie I&M

Roeland Allewijn

‘Het gaat om het inventariseren van de kennisbehoefte, efficiënte inwinning, data-opslag en data-ontsluiting en tot slot de koppeling met analyse, modellen en duiding. Zelf krijgt hij steeds meer het idee dat het accent ligt op de ontsluiting van data. Voor wie doen we het en wie is uiteindelijk de gebruiker?’

installatie rva

periode juli-december

Formeel geïnstalleerd

Informeel waddenhapje

2013

Het jaar van de verankering

heisessie 4

periode juli-december

NIOZ, Texel

Diner, Den Burg

2013

Het jaar van de verankering

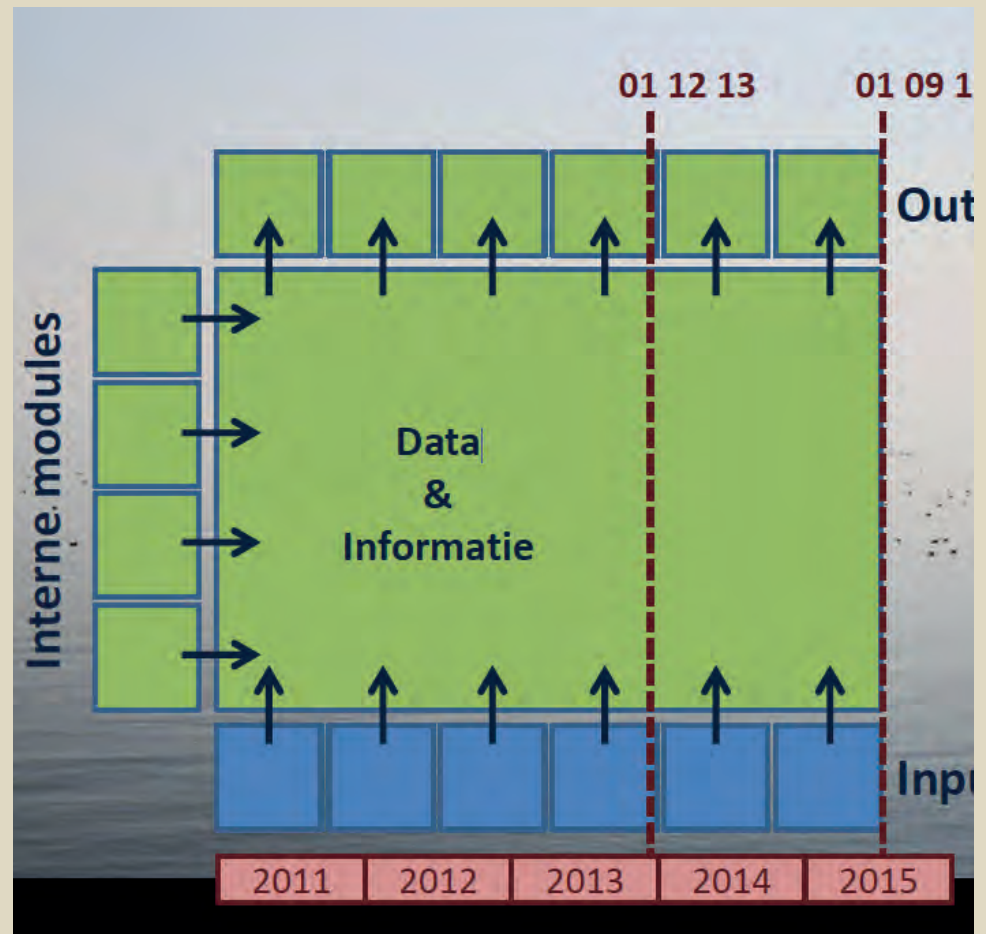
heisessie 4

periode juli-december

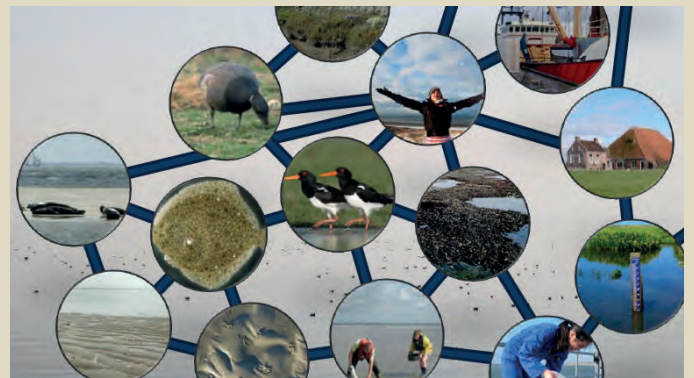
Thema

Transitieproces 2014 van
project naar programma,
kansen en knelpunten

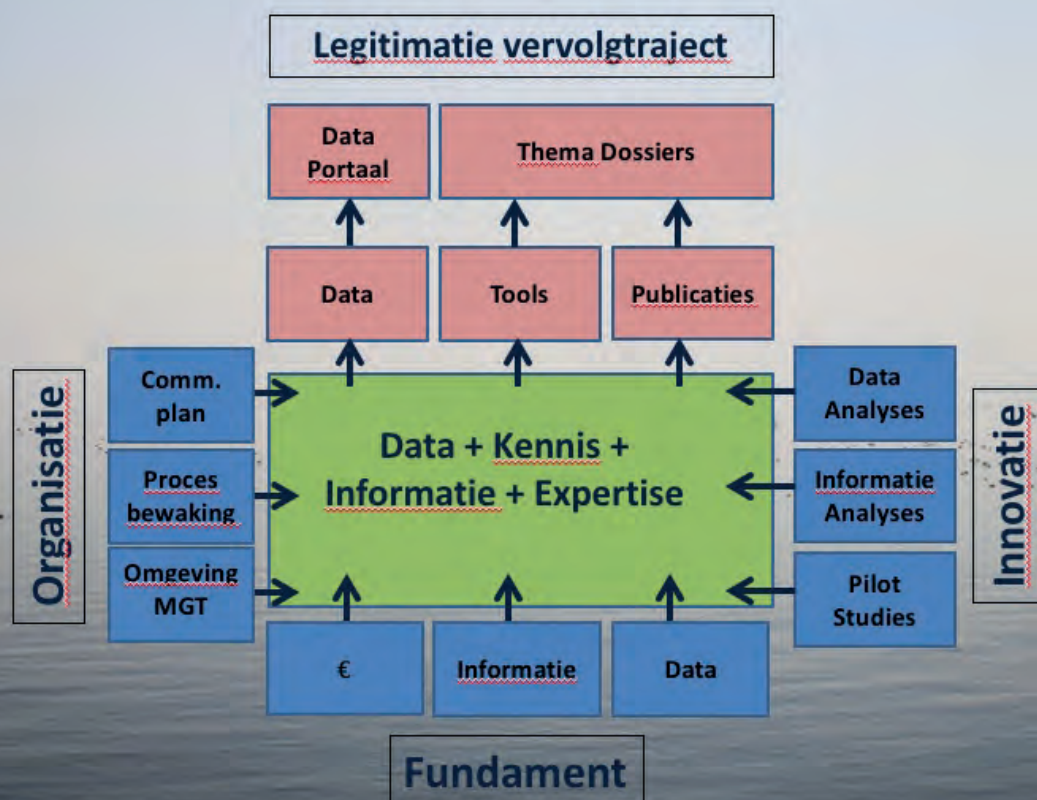
Project aanpak

Het jaar van de verankering

The diagram illustrates the 'Legitimatie vervoltraject' (Legitimation follow-up process). At the top is a box labeled 'Legitimatie vervoltraject'. Below it are two red boxes: 'Data Portaal' and 'Thema Dossiers'. Below these are three red boxes: 'Data', 'Tools', and 'Publicaties'. Below these are three blue boxes: 'Comm. plan', 'Proces bewaking', and 'Omgeving MGT' on the left; 'Data Analyses', 'Informatie Analyses', and 'Pilot Studies' on the right. In the center is a large green box labeled 'Data + Kennis + Informatie + Expertise'. Below this green box are three blue boxes: '€', 'Informatie', and 'Data'. At the bottom is a box labeled 'Fundament'. Arrows indicate a flow from the bottom boxes up to the top box, with the central green box acting as a hub for the middle row of boxes.

voortgang

periode juli-december

WP7

Coördinatie en Communicatie

Nu werkpakketten producten en publicaties gaan uitbrengen, is in oktober besloten het WaLTER project over de gehele linie een professionele uitstraling te geven. Hiervoor zijn begin november vier ontwerp bureaus aangeschreven. Na de presentatieronde is gekozen voor het ontwerp van BW-H te Leeuwarden. In december is gestart met een publicatie over waddenmonitoring i.s.m. Waddenacademie en CWSS. Deadline: februari 2014.

De nieuwe WaLTER uitstraling

2013

Het jaar van de verankering

WP1

Monitoringsbehoefte

Afstemming conceptueel gebruikersmodel is afgerond en heeft geresulteerd in een tool om informatiebehoeften van stakeholders te structureren en prioriteren in de context van een adaptief monitoringsplan. Er is een strategische blauwdruk gemaakt voor adaptieve monitoring in integraal kustbeheer.

WP2

Ecologie

Voor het dossier zeegras is gekozen voor een trilaterale aanpak. Een workshop heeft reeds plaatsgevonden. Voor het dossier vogels en voedsel is een conceptueel model opgesteld over de samenhang tussen aantallen vogels op de hoogwatervluchtplaatsen en het voedsel op nabijgelegen platen.

WP3

Economie

Concept eindrapport 'Indicators of socio-economic development' in the Dutch Wadden area is gereed. Een tijdschriftartikel is geaccepteerd en andere artikelen afgerond. Er is gestart met de pilot 'Internationaal leefbaarheidsmonitor' en de pilot 'International value chain monitor en ondernemerspanel'.

WP4

Dataportaal

User interface design voor nieuwe WaLTER CDI service is afgerond. Een upgrade van de WaLTER CDI metadatabase naar CDI ISO 19139 is uitgevoerd. De focus wordt gelegd op de technische aansluiting en het maken van CDI en ODV bestanden voor fysische, chemische en biologische mariene data.

WP5

Data-analyse

PostDoc 1 werkt aan de koppeling tussen monitoraanbod en monitorvraag. Er is gewerkt aan een assessment matrix voor de mapping van ecosystem services in het waddengebied. PostDoc 2 werkt aan statistische analyses t.b.v. optimale en kosten-effectieve strategieën voor monitoring.

WP6

Monitoringsplan

Het monitoringsplan krijgt niet de vorm van een rapport maar zal bestaan uit een aantal themadossiers die onderdeel worden van de nieuwe WaLTER website. Elementen die in de themadossiers worden uitgewerkt zijn relevant voor een monitoringsplan; vraag, beleid, aanbod, hiaten in data en kennis.

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

thema's
heisessie 5
voortgang
on tour
klankbord 2
voortgang

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

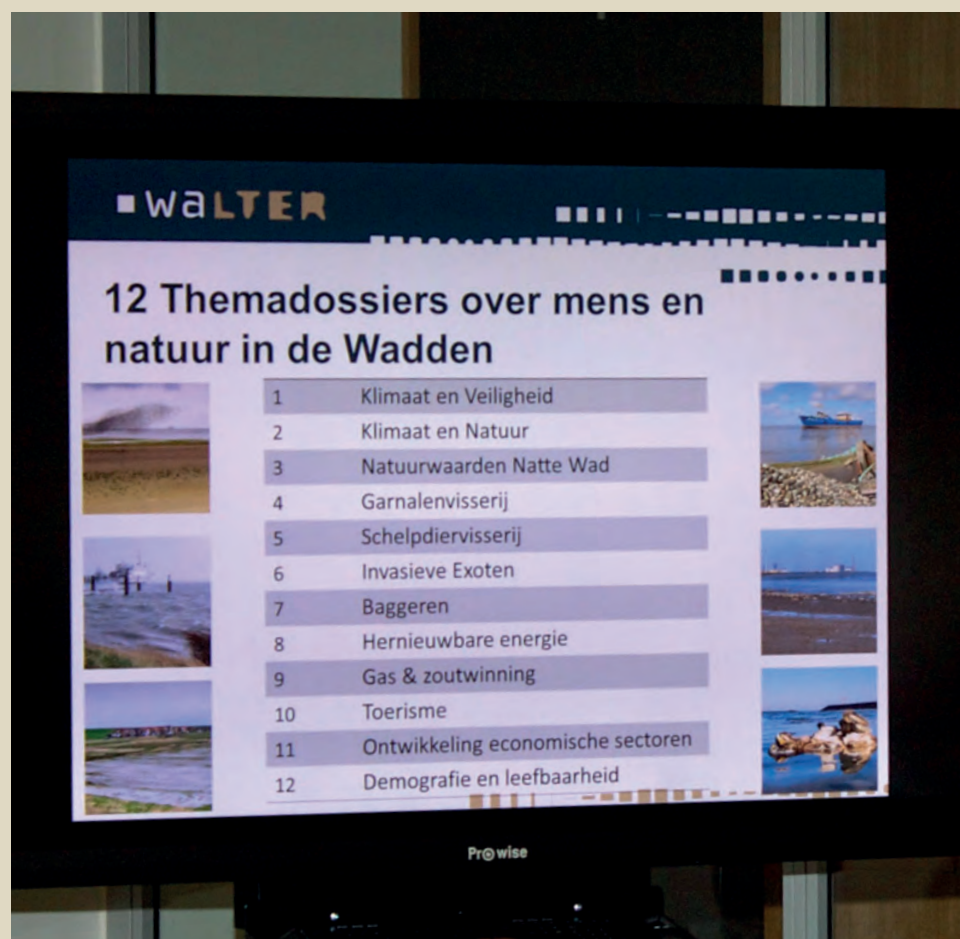

Thema

Van monitoringsplan naar digitale themadossiers waddengebied

Presentatie thema's

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

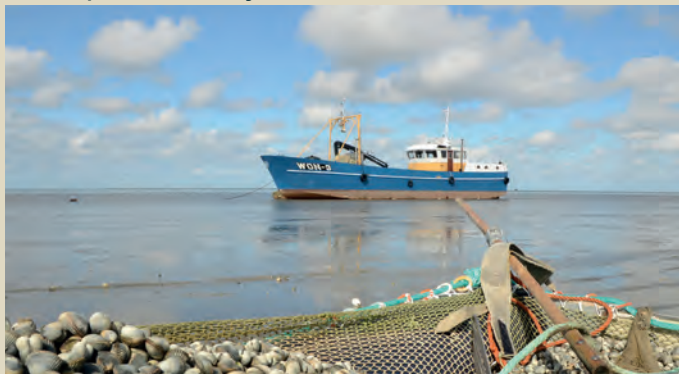
Klimaat & Veiligheid

Klimaat & Natuur

Schelpdiervisserij

Garnalenvisserij

Natuurwaarden natte wad

Invasieve exoten

Thema

Van monitoringsplan naar digitale themadosiers waddengebied

Basismonitoring, eerste schets

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

Baggeren

Gas- en zoutwinning

Hernieuwbare energie

Toerisme

Demografie & Leefbaarheid

Economische sectoren

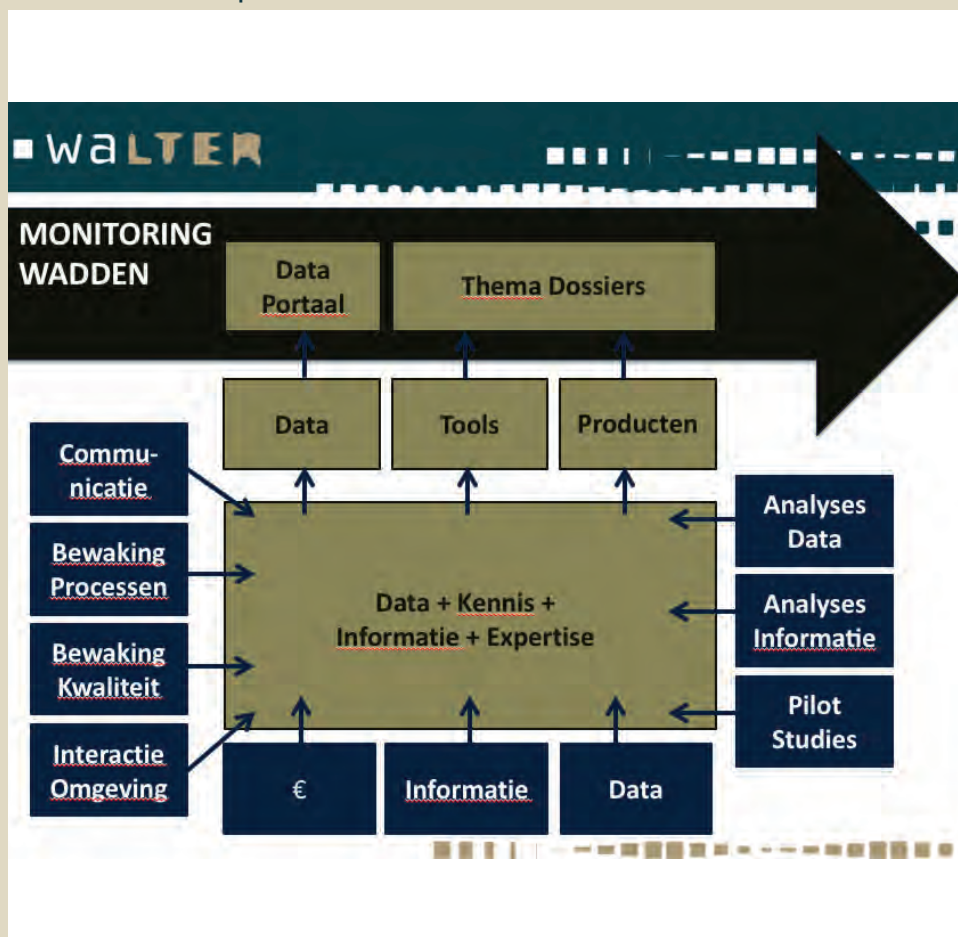
heisessie 5

periode januari-juni

Thema

Planning, invulling en uitwerking digitale themadossiers en tools

Schematische opbouw

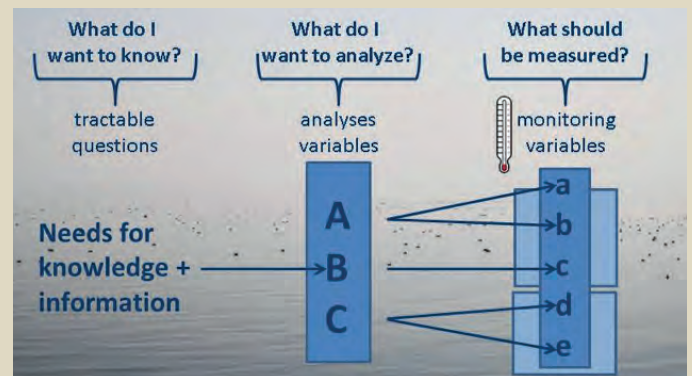
2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

WP1

WP2

WP3

voor wie wordt het geschreven

- Administratie en beheer – Gemeenten, Steden etc.
- Politici
- Ondernemers
- Inwoners

WP4

WP5

Screenshot of the WALTER website showing a knowledge question (Kennisvraag) and a summary of coupled monitoring programs (Gekoppelde monitoringsprogramma's).

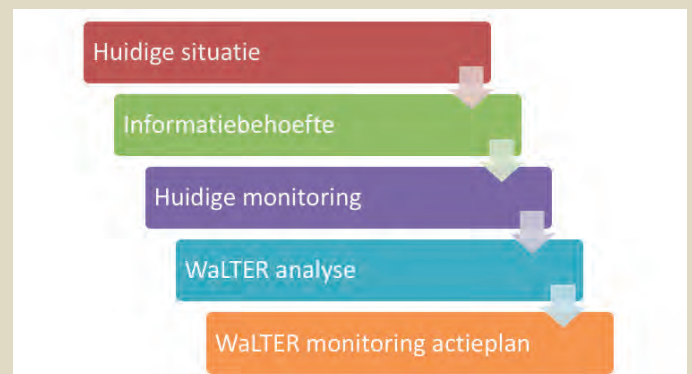
Kennisvraag

Wat is het effect van suppleties in de Noordzeekustzone op het sedimenttransport naar de Waddenzee? 17 Males

Gekoppelde monitoringsprogramma's

Overzicht van wat er deze week is gemiddeld in de Waddenzee op het gebied van Maatse ecologie en sociale economische ecologie. In het kader van de huidige monitoringsprogramma's de vragen van de Waddenzee en de Waddenzee.

WP6

voortgang

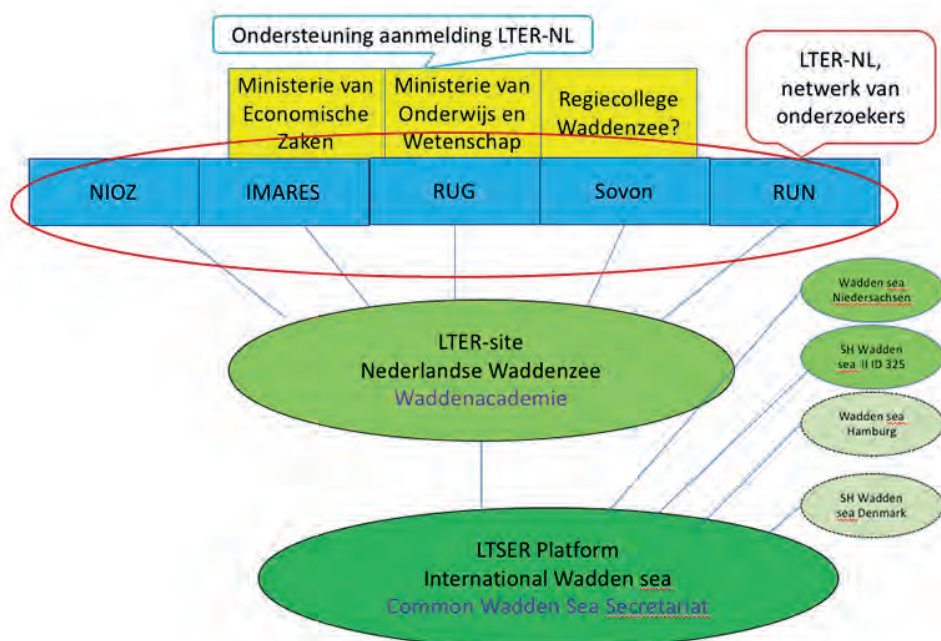
periode januari-juni

WP7

Coördinatie en Communicatie

Tot de lancering van de nieuwe, productgerichte website is via de huidige website en de 2-maandelijks e-brief informatie verstrekt over de voortgang van het project en de ontwikkeling van de nieuwe data-producten. Alle bestaande publicaties worden omgezet naar de nieuwe huisstijl. De technische ontwikkeling van de website neemt meer tijd in beslag i.v.m. de integratie en/of aankoppeling van data-producten (tools).

Plan van Aanpak aanmelding LTER-site

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

WP1

Monitoringsbehoefte

De PostDoc in WP1 is met een jaar verlengd om de opgedane kennis en inzichten breder te verspreiden (o.a. bijdrage communicatieplan met toekomstige gebruikers) en uit te werken (o.a. inzet van adaptieve monitoring voor integraal kustbeheer) voor onderbouwing van het te leveren monitoringsplan.

WP2

Ecologie

Voor het dossier zeegras is een rapport en een manuscript geschreven. Voor het dossier primaire productie is een conceptueel model opgesteld m.b.t. samenhang tussen dichtheden van primaire producenten en hogere trofische niveaus en concentraties van voedingsstoffen.

WP3

Economie

De thema's Leefbaarheid & Demografie, Ontwikkeling Economische Sectoren en Toerisme in concept gereed. De leefbaarheids-pilot is getest. Er is overleg gevoerd met partners Convenant Vaarrecreatie i.s.m. met WP6. RUG participeert (namens WaLTER) in het Horizon2020 LTSEr initiatief.

WP4

Dataportaal

Afronding nieuwe WaLTER CDI user interface en updating dataproductcatalogus: Dataportaal is in de afrondende fase beland en wordt uitgebreid getest door verschillende gebruikers. In februari is een bijeenkomst bij ontwerp bureau BW-H om de grafische interface af te stemmen op het nieuwe ontwerp.

WP5

Data-analyse

PostDoc 1 heeft 1e versie opgeleverd van rapport: 'Integral monitor assessment in marine ecology and socio-economy'. PostDoc 2 heeft gewerkt aan een op te leveren rapport alsmede een wetenschappelijke paper 'Implications of the grid spacing on the quality of spatially predicted species abundances'.

WP6

Monitoringsplan

WP6 coördineert opstellen monitoringsplan in de vorm van 12 themadossiers die onderdeel zijn van de WaLTER website. De managementstructuur wordt vormgegeven in nauwe samenwerking met WP7. Er is een Plan van Aanpak voor de aanmelding van de Nederlandse Waddenzee als LTER-site.

on tour

periode juli-december

Thema

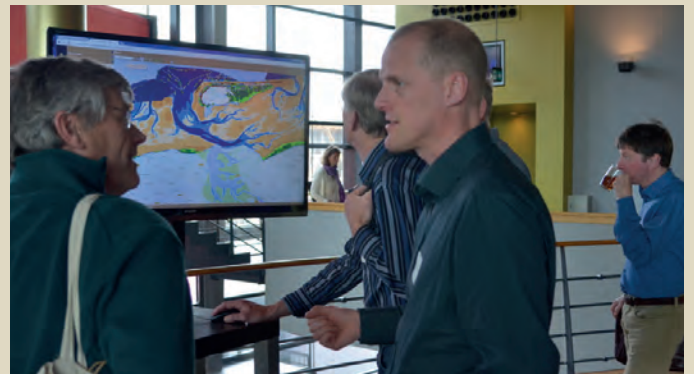
Met WaLTER on tour
van Uitmarkt tot symposia
en evenementen

WaLTER touchscreen

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

klankbord 2

periode juli-december

Thema

Informatieronde en interactieve postersessie met ruimte voor remarks

De informatieronde

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

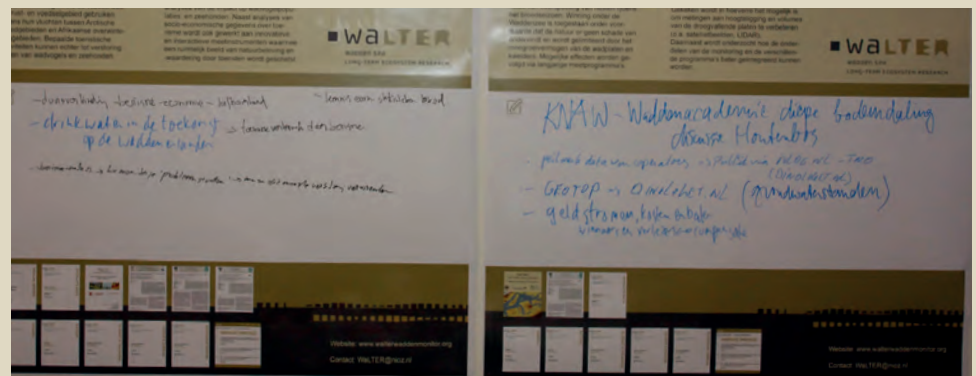

klankbord 2

periode juli-december

Remarks

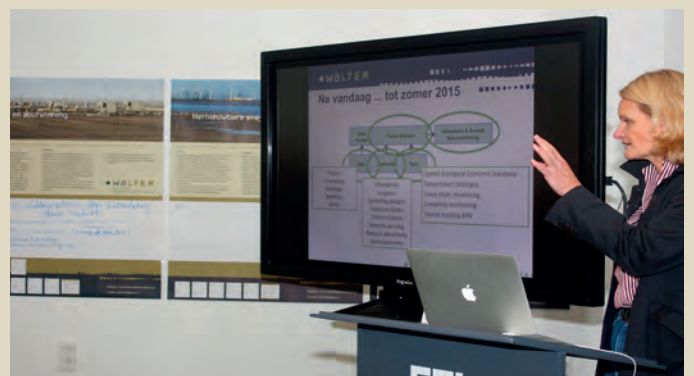

Interactieve postersessie

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

voortgang

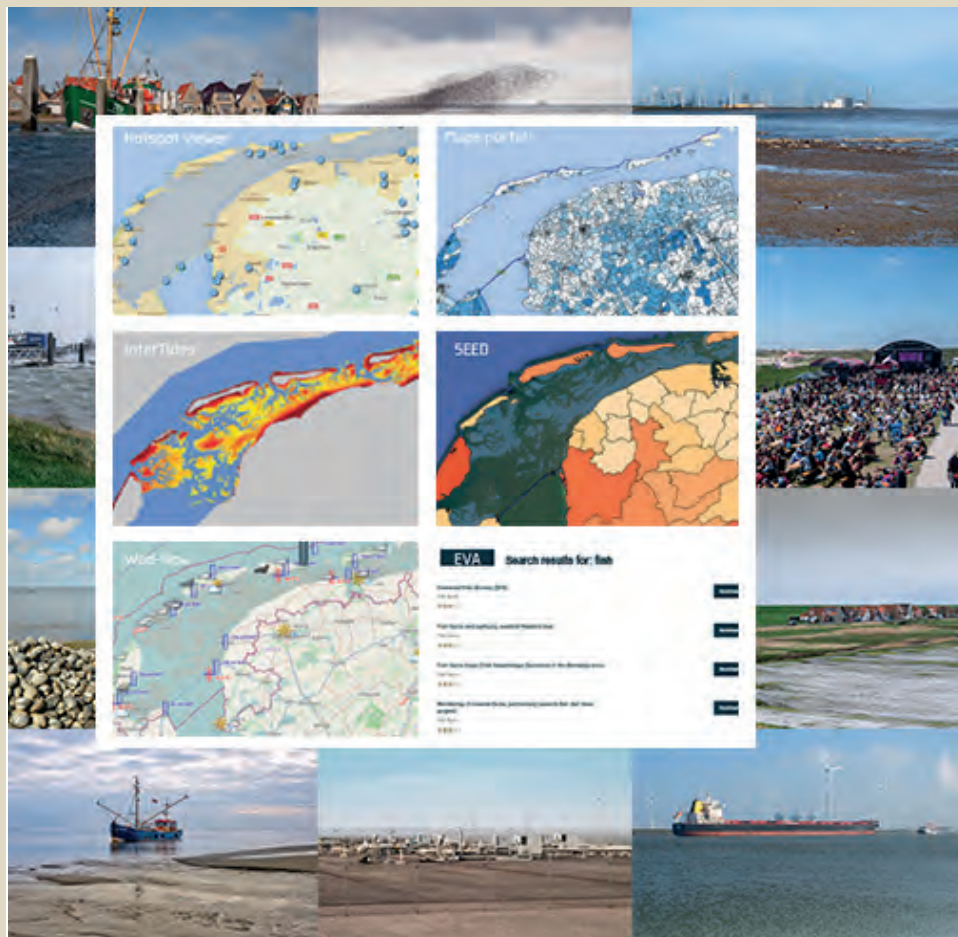
periode juli-december

WP7

Coördinatie en Communicatie

In oktober is het WaLTER platform gelanceerd tegelijkertijd met de nieuwsbrief WaLTER Update (nieuwe stijl). In december vond de finale afstemming plaats m.b.t. het format en de verdere uitwerking van de 12 themadossiers die voorjaar 2015 op het WaLTER platform worden geplaatst. Begin 2015 volgen sessies voor toetsing qua inhoud en koppeling met de diverse tools. Het eindsymposium wordt voorafgegaan met een PR offensief.

Koppeling thema's - tools

2014

Het jaar van de afbakening, concretisering en aandacht

WP1

Monitoringsbehoefte

Werkpakket 1 is per 31 juni 2014 volledig afgerond.

WP2

Ecologie

De relaties tussen de ontwikkeling van zeegras, de geschiktheid van het habitat en de waterkwaliteit is systematisch onderzocht. Het rapport is inmiddels beoordeeld door de beoordelingscommissie. Resultaten worden gecommuniceerd met natuurbeschermingsorganisaties en terreinbeheerders.

WP3

Economie

Een eerste versie van SEED (Spatial Ecological Economic Database) is gereed. Vervolg pilot leefbaarheid en vervolg pilot global value chains zijn voorbereid als Bachelor-project met studenten. WaLTER is partner geworden in vaarrecreatiemonitoring consortium met VanderTuuk/ A&W/RUG.

WP4

Dataportaal

Het dataportaal is op 1 oktober 2014 gelanceerd. De volgende tools zijn opgeleverd: Evaluatie, Vraag en Aanbod (EVA), Wad-Nu, Hotspotviewer en InterTides. Een data-productcatalogus en de tool SEED zijn beide in de afrondende fase en komen, naar verwachting, januari 2015 beschikbaar.

WP5

Data-analyse

De EVA-tool is online en bevat een compleet overzicht van beschikbare abiotische, biotische en socio-economische data in de Waddenregio, beschreven in gestructureerde factsheets en op overlap en lacunes getoetst aan de informatievragen uit de Waddenregio. Diverse publicaties zijn opgeleverd.

WP6

Monitoringsplan

Binnen elk themadossier wordt een monitoring actieplan uitgewerkt. Daarbij zijn themadossiers gelinkt aan verdiepende deelproducten uit alle WP's zoals conceptuele modellen, tools en (meta)data. Er wordt gewerkt aan een netwerkorganisatie LTER-NL met als basis het WaLTER consortium.

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

symposium
intentieverklaring
eervolle prijs
voortgang

2015

Het jaar van de blauwdruk voor een basismonitoring

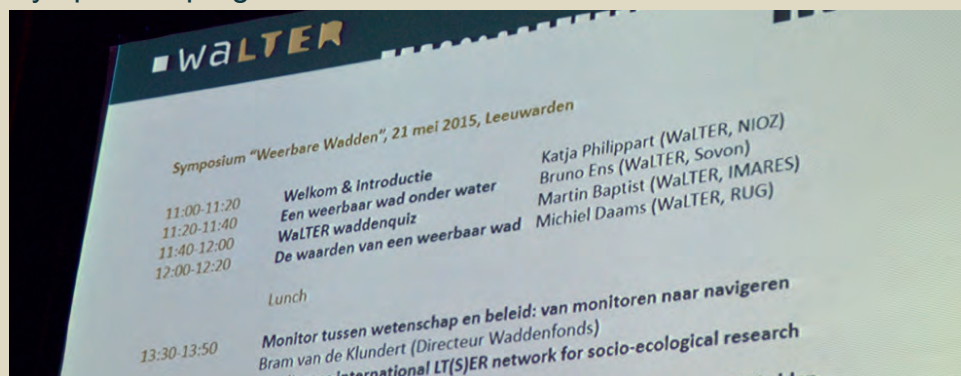

symposium

periode januari-juni

Symposium programma

Aankondiging symposium

2015

Het jaar van de blauwdruk voor een basismonitoring

symposium

periode januari-juni

Waddenquiz

Winnaar van de Waddenquiz

2015

Het jaar van de blauwdruk voor een basismonitoring

symposium

periode januari-juni

WaLTER markt

Presentatie van de tools

2015

Het jaar van de blauwdruk voor een basismonitoring

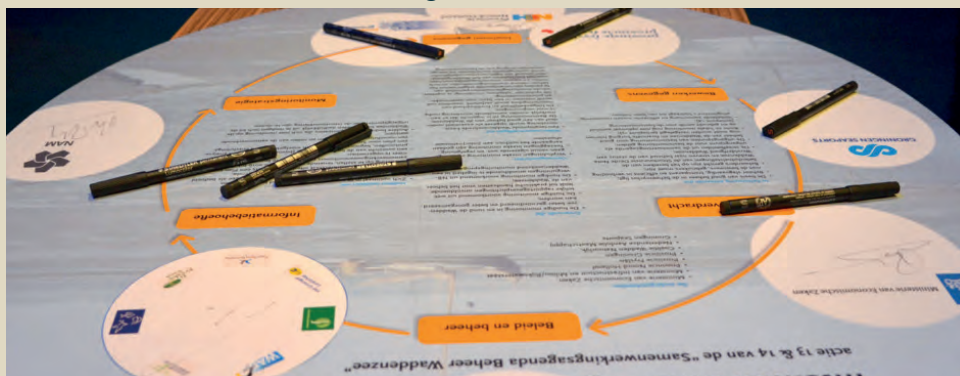

symposium

periode januari-juni

Gereed voor de ondertekening

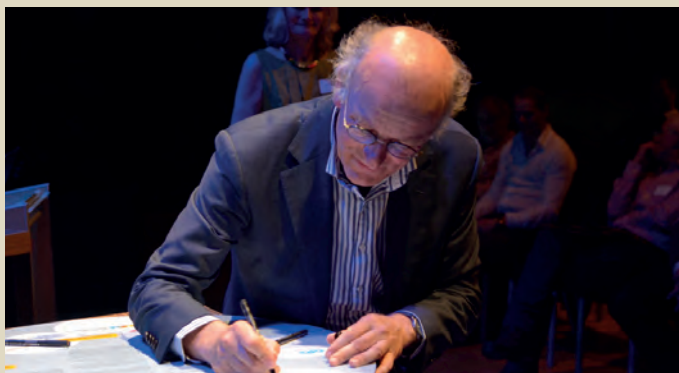

Intentieverklaring basismonitoring

2015

Het jaar van de blauwdruk voor een basismonitoring

voortgang

periode januari-juni

WP7

Coördinatie en Communicatie

Het symposium 'Weerbare Wadden' op 21 mei 2015 trok een brede groep belangstellenden. Het symposium werd afgesloten met de ondertekening van een intentieverklaring door vertegenwoordigers van ministeries, provincies en bedrijven. Een concrete stap vooruit naar een betere monitoring en beheer van het waddengebied. In juni werd een eervolle vermelding 'Vredeman de Vries prijs voor Vormgeving 2015' in ontvangst genomen.

Provinciehuis, Provincie Fryslân

2015

Het jaar van de blauwdruk voor een basismonitoring

WP1

Monitoringsbehoefte

Werkpakket 1 is per 31 juni 2014 volledig afgerond.

WP2

Ecologie

De lijst met parameters voortvloeiend uit de dossiers zijn gematched met de lijst van parameters uit de kennisvragen in WP1. Deze lijst van 'need-to-know' parameters is verder gespecificeerd naarmate de dossiers zijn ingevuld. Op 2 dossiers na, vissen en zeezoogdieren, zijn de dossiers afgerond.

WP3

Economie

Eindversies themadossiers zijn opgeleverd. De tool SEED en kaartenportaal zijn gemaakt. De pilots leefbaarheid en global value chains zijn uitgevoerd. Participatie als RUG (samen met Sovon) voor WaLTER in Horizon2020 initiatief. In juni de eerste kick-off meeting, verder activiteiten in 2016-2019.

WP4

Dataportaal

Data ontsluiting van bronhouders zijn verder doorgezet waarbij de prioriteit ligt bij de datavraag vanuit de themadossiers (de koppelingen tussen themadossiers en data). Inmiddels zijn er ruim 10.000 data sets ontsloten. In maart 2015 zijn er gesprekken gestart voor data ontsluiting Eemshaven.

WP5

Data-analyse

PostDoc2 is in de afrondende fase van haar werkzaamheden gekomen. Ze heeft gewerkt aan de totstandkoming van twee wetenschappelijke artikelen; 'Mapping zero-inflated...' en 'Implications of the grid spacing on the quality of...' In januari en maart waren er bijeenkomsten van het WP5 expertteam.

WP6

Monitoringsplan

De laatste themadossiers zijn in juni 2015 op de WaLTER website geplaatst met uitzondering van het dossier Garnalenvisserij. Voor aanmelding van de Nederlandse Waddenzee als LTER-site bij ILTER is een plan van aanpak ontwikkeld. Er wordt gewerkt aan een netwerkgorganisatie LTER-NL.

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

projectdoelen
evaluatie
beoordeling

2016

Het jaar van de evaluatie

evaluatie

projectdoelen in beknopte versie

Thema

Waddenfonds evalueert waddenprojecten op effectiviteit en efficiëntie

Samenstelling evaluatiecommissie

Dr. Hessel Speelman

Portefeuillehouder Geowetenschap Waddenacademie

Drs. Willem Ligtvoet

Programmamanager Water Klimaat en Ruimte Planbureau
voor de Leefomgeving

Prof.dr. Patrick Meire

Hoogleraar ecosysteem management Universiteit Antwerpen

Prof.dr. Peter van Tienderen

Vice-decaan onderzoek Universiteit van Amsterdam

Dhr. Jaap Verhulst

Regioambassadeur Noord Min. van Economische Zaken

Drs. Klaas Deen

Secretaris van de Waddenacademie

2016

Het jaar van de evaluatie

WaLTER projectdoel 1

Overzicht informatie- en kennisbehoefte van het waddengebied

Er is gekozen voor een adaptieve aanpak. Dat geeft ruimte aan beheerders, gebruikers en bewoners bij het verder invullen en uitwerken van de blauwdruk voor een basismonitoring. Eerst zijn de informatie- en kennisvragen geïnventariseerd onder stakeholders in het waddengebied. Hierbij is gebruik gemaakt van bestaande kennisagenda's, actuele beleids- en onderzoeksrapporten en online surveys. Na een relevantiecheck en classificatie zijn de vragen in samenspraak met ruim tachtig monitoringsdeskundigen en vertegenwoordigers van stakeholders nader onderbouwd en gespecificeerd in termen van concrete monitoringsbehoeften.

WaLTER projectdoel 2 en 3

Conceptuele modellen waddenecosysteem en overzicht databehoeftes ecologisch systeem

Er is gekozen voor een thematische aanpak waarbij verschillende dossiers met conceptuele modellen zijn opgesteld. Eerst heeft een verkenning van impliciete en expliciete aannamen plaatsgevonden over het functioneren van het waddenecosysteem aan de hand van literatuur en kennisvragen van stakeholders. De aannamen zijn gestructureerd in conceptuele modellen. De lijst analysevariabelen en meetvariabelen is gematched met de lijst variabelen gearticuleerd in de kennisbehoefte inventarisatie. De resultaten en inzichten uit de verschillende dossiers (o.a. specificering analysevariabelen) zijn gebruikt bij het opstellen van de WaLTER thema's.

WaLTER projectdoel 4 en 5

Conceptuele modellen socio-economisch systeem waddenregio en overzicht databehoeftes

Voor het definiëren van conceptuele modellen die de wisselwerking tussen menselijk handelen en de natuur in het waddengebied in beeld brengen, is een inventarisatie en literatuurstudie gemaakt van de socio-economische componenten van actuele projecten die spelen in de waddenregio, als van conceptuele modellen van socio-economische interactie en ruimtegebruik. Deze zijn getoetst met academische experts. Een overzicht van deze socio-economische modellen is samengebracht in een integraal rapport waarin is aangegeven welke need-to-know analysevariabelen nodig zijn. Resultaten en inzichten zijn gebruikt bij het opstellen van de WaLTER thema's.

evaluatie

projectdoelen in beknopte versie

Thema

Waddenfonds evalueert waddenprojecten op effectiviteit en efficiëntie

WaLTER projectdoel 6

Overzicht abiotische, biotische en socio-economische data

Er is een vergelijking gemaakt van de databehoeftte in Waddenzee en waddenregio met de databeschikbaarheid op het niveau van meta-informatie. Er is aangegeven waar overlappen en tekorten in meetinspanningen zijn en hoe monitoring efficiënter kan worden uitgevoerd. Resultaten en inzichten zijn gebruikt bij het opstellen van de twaalf WaLTER thema's.

Op www.walterwaddenmonitor.org is een interactief overzicht gemaakt; 'Evaluatie, vraag en aanbod' (EVA) van langjarige monitoringprogramma's waarbij voor elk van de meetprogramma's een beschrijving is gemaakt. De EVA-tool geeft een overzicht van het aanbod aan lange-termijn meetprogramma's in de vorm van fact sheets. Deze bevatten korte beschrijvingen van kerngegevens van ieder programma. EVA geeft ook een overzicht van de vraag om monitoring en bevat de informatie- en kennisvragen van waddenstakeholders die zijn geïnventariseerd door WaLTER. EVA bevat tevens de meetvragen die voortkomen uit doelstellingen die zijn geformuleerd in beleids- en beheerdocumenten, en in wet- en regelgeving.

Daarnaast zijn er specifieke data- en informatieproducten ontwikkeld, zoals SEED overzichtskaarten met interacties tussen ecologie en socio-economie. De kaarten worden via videoclips toegelicht door experts.

2016

Het jaar van de evaluatie

WaLTER projectdoel 7

Infrastructuur voor data-ontsluiting en -toegang

Na inventarisatie van datasystemen zijn in het WaLTER dataportaal de bij partners aanwezige data op een standaard wijze ontsloten en beschikbaar gesteld in gedocumenteerde en uniforme formats. Ook is bij andere databronhouders geïnventariseerd welke relevante data voor het waddengebied aanwezig zijn en is eveneens een koppeling gerealiseerd met het WaLTER dataportaal naar NODC-i/SeaDataNet model. Data ontsluiting van databronhouders WMR, NIOZ, SOVON, RWS, TNO, KNMI en de Nederlandse Marine is gerealiseerd, waarbij de prioriteit ligt bij de datavraag vanuit de WaLTER themadossiers. Ruim 10.000 datasets zijn inmiddels ontsloten.

WaLTER projectdoel 8

Monitoringsplan met uitgewerkte voorstellen, een managementstructuur en financieringsplan

Aan de hand van twaalf aandachtsgebieden (thema's) is een blauwdruk voor een basismonitoring opgesteld. De thema's zijn geselecteerd op basis van inventarisaties van kennis- en informatievragen van belanghebbenden, van actuele kwesties en beleidsontwikkelingen. Op basis van bevindingen en beheeropgaven zijn de 'need-to-know' analysevariabelen samengebracht. Gezamenlijk vormen deze analysevariabelen de WaLTER blauwdruk voor een basismonitoring voor Waddenzee en waddenregio. Voorstel managementstructuur wordt samen met de Waddenacademie ontwikkeld in het kader van de Samenwerkingsagenda Beheer Waddenzee.

WaLTER projectdoel 9

Een uitgewerkt voorstel om toe te treden tot ILTER

International Long Term Ecological Research (ILTER) is een netwerk van onderzoekers die zich richten op lange-termijn veranderingen in ecosystemen en het duiden daarvan in relatie tot gebruik door de mens en grootschalige processen zoals klimaatverandering en zeespiegelstijging. Belangrijke onderdelen van ILTER zijn het ontsluiten en beschikbaar stellen van langjarige datareeksen en onderzoek dat zich richt op duurzaam menselijk medegebruik van het ecosysteem. Via WaLTER is Nederland in 2015 toegetreden tot ILTER. De Waddenzee is aangemeld als eerste Nederlandse LTER-gebied. Het initiatief wordt ondersteund door het Ministerie van EZ.

beoordeling

uit het evaluatierapport

Thema

Waddenfonds evalueert waddenprojecten op effectiviteit en efficiëntie

Huis voor de Wadden, Leeuwarden

2016

Het jaar van de evaluatie

Oordeel evaluatiecommissie

Met inkorting van 1e alinea, het volledige evaluatierapport

Het belang van een optimaal functionerend data-informatie netwerk voor een goed beheer en beleid van het waddengebied is groot en onomstreden. De wetenschappers die het initiatief hebben genomen om te komen tot een goed werkend dataportal verdienen dan ook alle lof.

Het project is in eerste instantie gestart om structuur te brengen in de talloze monitoringsprogramma's die in het waddengebied worden uitgevoerd en vaak niet op elkaar zijn afgestemd. Ook de data die de monitoringprogramma's genereren zijn veelal niet volledig ontsloten. Het project heeft op deze punten duidelijke verbeteringen aangebracht en inmiddels zijn ruim 10.000 datasets en ruim 150 overzichtskaarten van het waddengebied ontsloten en beschikbaar gesteld via het WaLTER data- en kaartenportaal.

WaLTER werkt met verschillende partijen samen, krijgt steun van diverse onderzoekinstellingen en maatschappelijke organisaties en wordt bijgestaan door een zware Raad van Advies. Dit is zonder meer positief, maar laat onverlet dat de organisatiestructuur van het project verbeterd kan worden. De aansturing geschiedt nu vooral vanuit de ecologische invalshoek, en het ware raadzaam om meer geo- en ecoinformatici bij de aansturing en uitvoering van het project te betrekken. Inzichten opgedaan bij anderen organisaties zouden daarbij moeten worden betrokken. Positief in dit verband is dat WaLTER met het VLIZ, het Vlaams Instituut voor de Zee, het internationale format heeft ontwikkeld om marien-biologische data op een consistente wijze via een dataportaal beschikbaar te stellen.

De 12 geselecteerde themadossiers zijn heterogeen van aard: een thema als baggeren is van een andere orde als klimaat en veiligheid of klimaat en natuur. Het is in het algemeen niet duidelijk, ondanks de grootschalige inventarisatie bij de stakeholders naar de monitoringsvragen, in hoeverre de themadossiers gaan bijdragen aan de vragen die leven vanuit kennis en beleid en beheer van het waddengebied. Wellicht waren de voorlopige resultaten van WaLTER en de rechtvaardiging voor de gekozen themadossiers beter voor het voetlicht gekomen als enkele aansprekende voorbeelden nu reeds nader waren uitgewerkt ('quick wins').

Bovenstaande laat onverlet dat het project in de afgelopen jaren veel heeft bereikt. WaLTER speelt een belangrijke rol in de Samenwerkingsagenda Beheer, dat de ambitie heeft om in 2018 te komen tot één werkwijze met één integraal beheer- en inrichtingsplan. De 'Intentieverklaring Basismonitoring' die werd ondertekend tijdens het symposium van WaLTER in mei 2015 vormde hiervan een eerste concreet resultaat. Het is nu zaak om te komen tot een overkoepelend monitoringsprogramma waarvan de data zijn te ontsluiten via een nieuwe website Basismonitoring. WaLTER kan en moet ook hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Kalender

Alle jaren in woord
en beeld

index

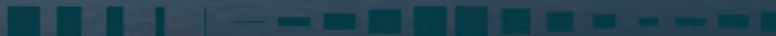

basismonitoring
nieuwe tool
einde project

2017

Het jaar van de integratie

basismonitoring

periode vanaf 2016

Baismonitoringwadden.nl

Intentieverklaring mei 2015

2017

Het jaar van de integratie

Eén werkwijze

Beheerraad

Samenwerkingsagenda Beheer heeft de ambitie om in 2018 te komen tot één werkwijze met één integraal beheer- en inrichtingsplan. De 'Intentieverklaring basismonitoring' die werd ondertekend tijdens het symposium van WaLTER in mei 2015 vormde hiervan een eerste concreet resultaat.

Actieplan

Basismonitoring

Het Kernteam werkt eraan dat in 2018 de basismonitoring Waddenzee van start kan gaan. Hiertoe is een actieplan opgesteld. Volgens afspraak ligt er een oplegnotitie met beoogde resultaten en smart planning waarin is opgenomen de werkwijze en planning om te komen tot de basismonitoring Waddenzee.

Kernteam Basismonitoring

Samenstelling

R. Hoeksema, J. Doze - RWS
M. Datema - Ministerie LNV
K. Philippart - Waddenacademie
J. Janssen - Shell
H. Griffioen - Coalitie Wadden Natuurlijk
M. van den Dungen - Groningen Seaports
P. Mijland, J. Beekman - Provincie Groningen

Deelname WaLTER

Afgevaardigde

Vanaf maart 2017 neemt Lucien Hanssen (voorheen coördinator WP1) deel als WaLTER vertegenwoordiger aan de bijeenkomsten van het Kernteam Basimonitoring. Een terugkoppeling van de stand van zaken vindt plaats op de maandelijkse WaLTER overlegbijeenkomsten.

Integratie kennis

WaLTER tools en informatieproducten

Op www.basismonitoringwadden.nl is een toegang gecreëerd naar het WaLTER platform dat tot eind 2020 in de lucht blijft. Aan het Kernteam Basismonitoring is voorgelegd het eigenaarschap van de WaLTER producten over te nemen. De reactie is positief. Het past bij de ambitie.

Ontwikkelingen WaLTER

WaLTER Dashboard

Met de einddatum in zicht ontwikkelt WaLTER, als laatste actie, een interactieve tool, het WaLTER Dashboard, kortweg *WaD* genoemd. *WaD* toont trends en ontwikkelingen op basis van lange termijn monitoringsdata. *WaD* komt eind februari in de lucht en komt ten goede aan de Basismonitoring.

nieuwe tool

periode 2016-2017

WaLTER Dashboard - WaD

WaLTER Dashboard

Indicatoren Home > Introductie

Trends & ontwikkelingen op basis van lang termijn monitoringsdata

Op weg naar een duurzaam Waddengebiet

WaD maakt visualisaties van lange termijn monitoringsdata voor relevante indicatoren ter ondersteuning van een goed beheer van het Waddengebiet.

Home

Introductie

Meteo

Interactieve kaarten

Bot

Platichthys flesus

Vangst voor het aantal vissen per ha voor 12 geselecteerde soorten, per monsterstation, per jaar.

2017

Het jaar van de integratie

De aanzet

Goed beheer is nodig voor een beschermd natuurgebied als de Wadden waar ook mensen wonen, werken en recreëren. Dit betekent voor het beheer balanceren tussen economie en ecologie, tussen beleven en beschermen. Een instrument dat veranderingen signaleert, kan hierbij van nut zijn.

De doelgroep

WaD maakt visualisaties van lange termijn monitoringsdata voor relevante indicatoren ter ondersteuning van een goed beheer van het waddengebied. De belangrijkste doelgroep voor deze tool zijn de beheerders van het waddengebied die zich op deze wijze kunnen informeren over de laatste trends.

Wat is het?

Monitoringsdata worden verzameld op veelal vaste meetpunten en over een langere periode in het Waddengebied. De meetwaarden voor een indicator kunnen worden vergeleken met de normwaarden die zijn vastgesteld voor een goed beheer van het natuurgebied of voor een duurzame ontwikkeling.

Wat kan het?

WaD maakt het mogelijk om monitoringsdata gelijktijdig en op verschillende manieren te visualiseren. Voor elke indicator is een subkaart met daarop de locatie van de meetpunten. Naast een tekst met uitleg over de monitoring van een indicator, zijn er diagrammen en grafieken die de trends laten zien.

Oplevering

WaD wordt gebouwd door De Ontwikkelfabriek. De benodigde data en inhoudelijke kennis zijn aangeleverd door alle WaLTER partners. De tool wordt naar verwachting eind februari opgeleverd. Op de einddatum van het project WaLTER is de tool geïntegreerd in het WaLTER platform.

Presentatie WaLTER Dashboard

‘Wij mogen van geluk spreken dat wij in het waddengebied zo’n mooi project hebben gehad als WaLTER’, aldus het Kernteam Basismonitoring. In voorjaar 2018, vindt de formele ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst plaats. Op deze bijeenkomst zal WaD worden gepresenteerd.

Informatie

Alle informatie
die WP1 bijeen
heeft gebracht

index

inventarisaties
prioritering
enquêtes
gebruikersgroepen
visalab sessies

2. Hoe ontwikkelt zich het toerisme in het waddengebied (aantallen, aard, verspreiding)

3. Wat zijn de (te verwachten) ontwikkelingen t.a.v. de economische sectoren (expansie of krimp (denk aan de vestiging van structureel veranderende daaraan gerelateerde ontwikkelingen van werkloosheid)?

4. Welke ruimtelijke ontwikkelingen zijn er (versterking van industrie, natuur)

2011-2017

De basis voor alle WaLTER producties en de basismonitoring

ig)?	surveillance	lange-termijn	periodiek			ja, mits/nee (wn)
n in termen van ingen en de	surveillance	lange-termijn/combinatie	periodiek			ja/ja,mits/w eet niet
nuit perspectief urorganisaties)?	surveillance/ onderzoeksgericht	tijdelijk/combinatie (l)	periodiek/ weet niet			weet niet (j/jm/n)
omisch rendabel?	surveillance/ onderzoeksgericht (o)	tijdelijk				ja/weet niet (n)
n voor de	onderzoeksgericht	lange-termijn				weet niet
en in de hele	surveillance/ onderzoeksgericht	lange-termijn (t/c)	(c)			nee
t een van verder	surveillance (i)	combinatie				nee/weet niet
n gebied en wat ernen en de	surveillance (i/o)					ja, mits
er weg, en om nnen)?	surveillance					ja, mits (j/wn)
	surveillance					nee (jm/wn)
bied	operatie					ja m

Informatie

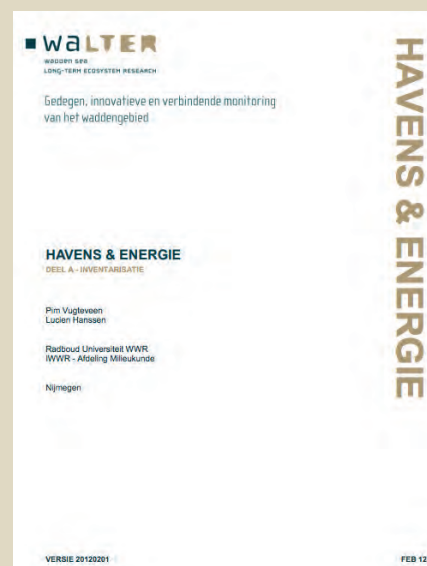
Alle informatie
die WP1 bijeen
heeft gebracht

inventarisaties

periode 2011-2013

Inventarisatie

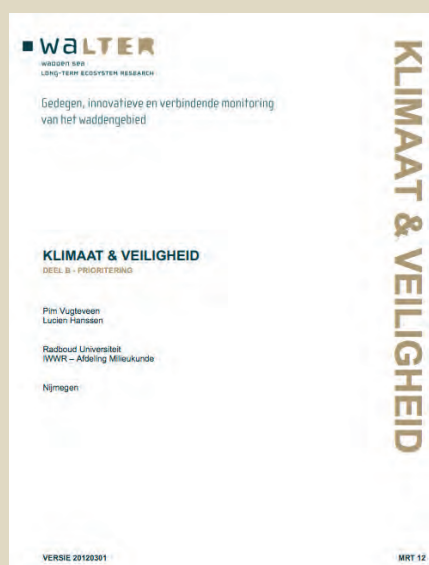

Prioritering

2011-2017

De basis voor alle WaLTER producties en de basismonitoring

Informatie

Alle informatie die WP1 bijeen heeft gebracht

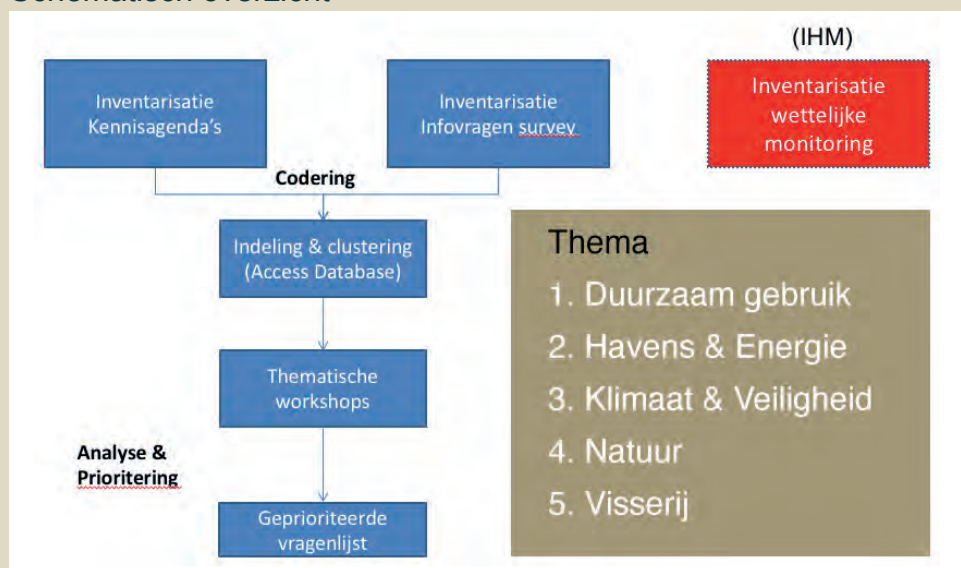
inventarisaties

periode 2011-2013

Monitoringsenquête

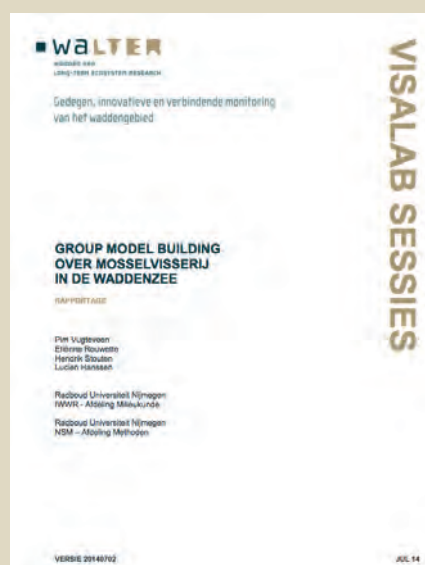
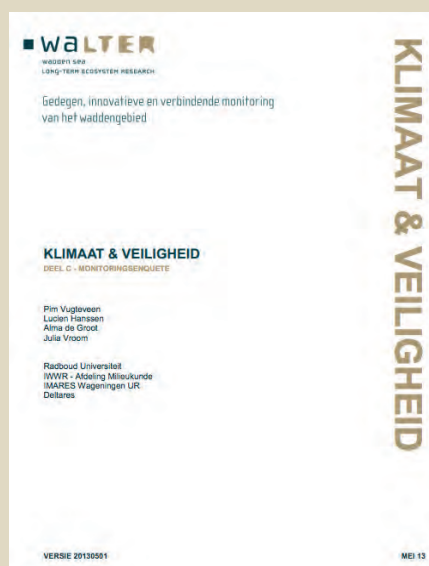

Schematisch overzicht

2011-2017

De basis voor alle WaLTER producties en de basismonitoring

Tools

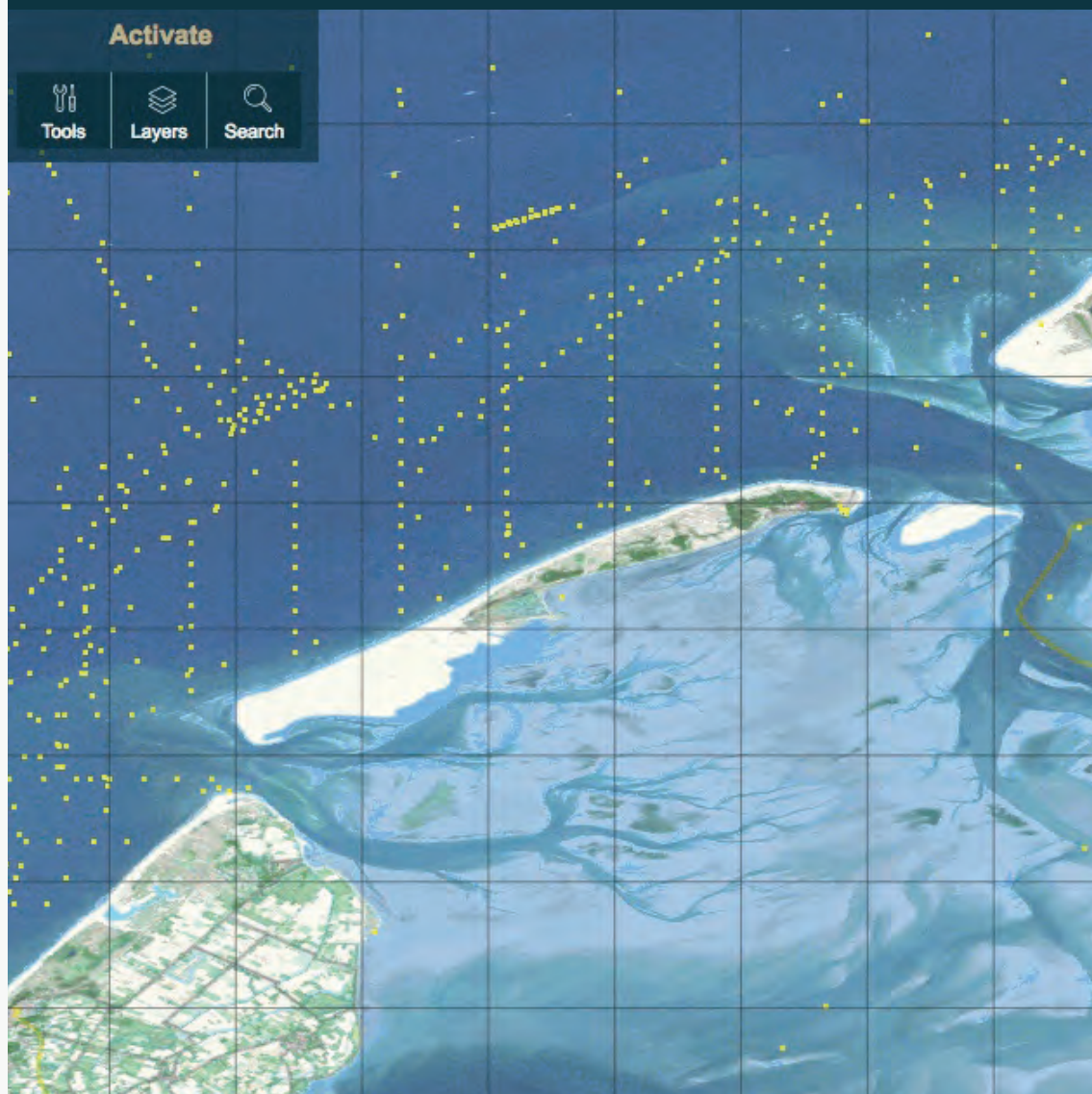
Alle tools die
WaLTER heeft
ontwikkeld

index

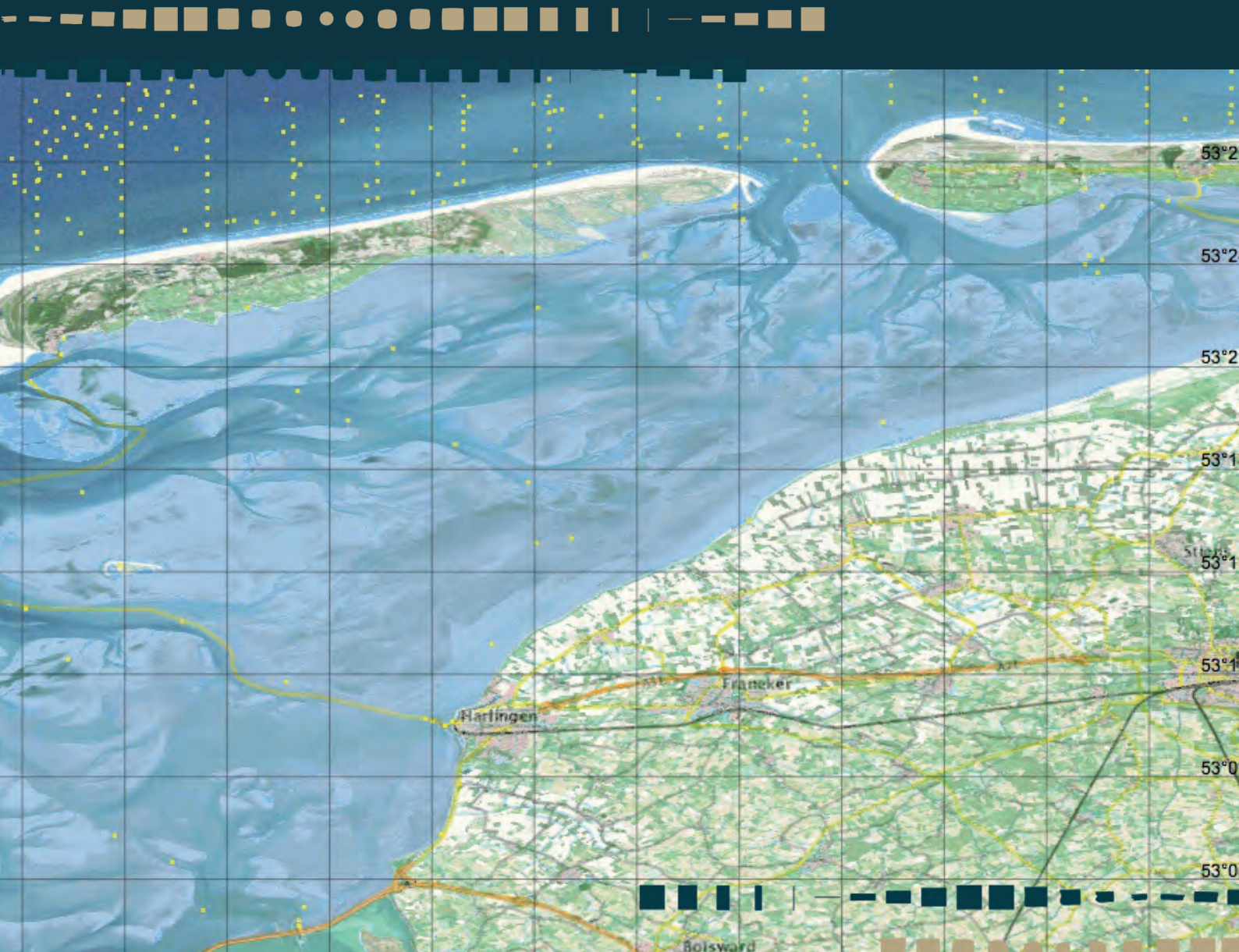

tools
uitleg tools

2011-2017

Data- en informatieproducten voor beleid en wetenschap

Tools

Alle tools die
WaLTER heeft
ontwikkeld

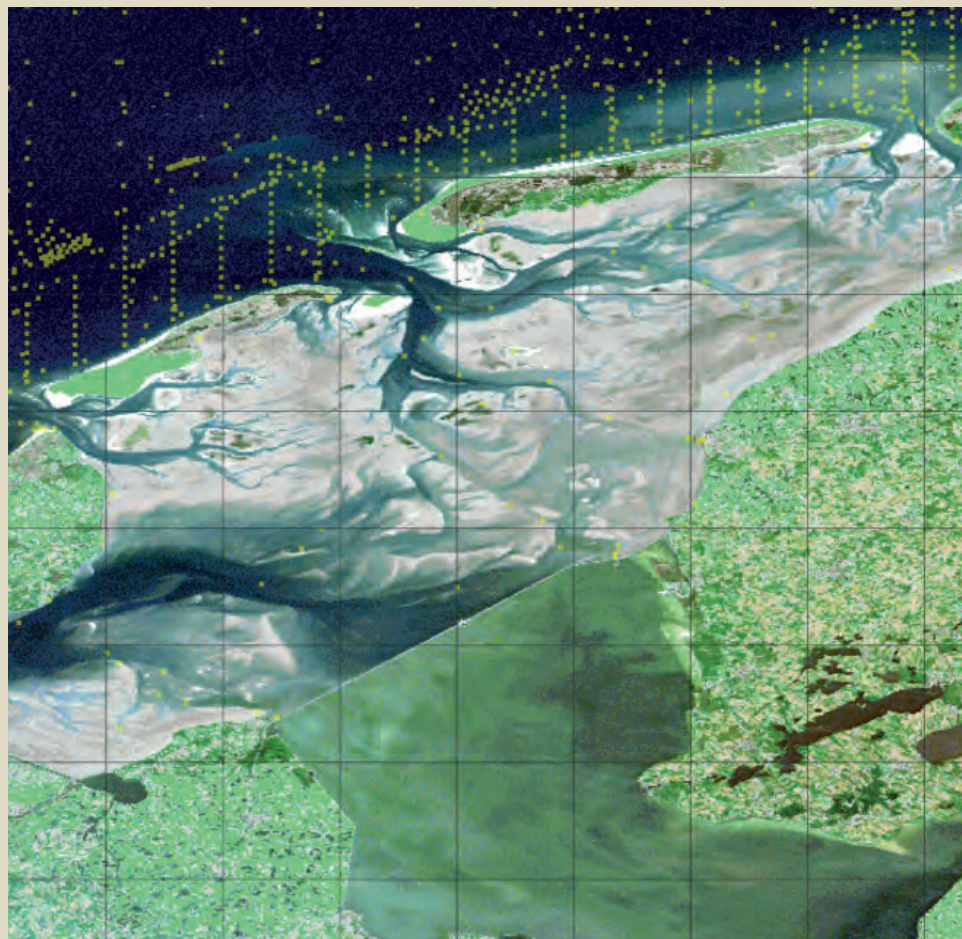
tools

periode 2013-2017

Thema

Interactieve tools en data voor waddengerelateerde vraagstukken

Wadden dataportaal

2011-2017

Data- en informatieproducten voor beleid en wetenschap

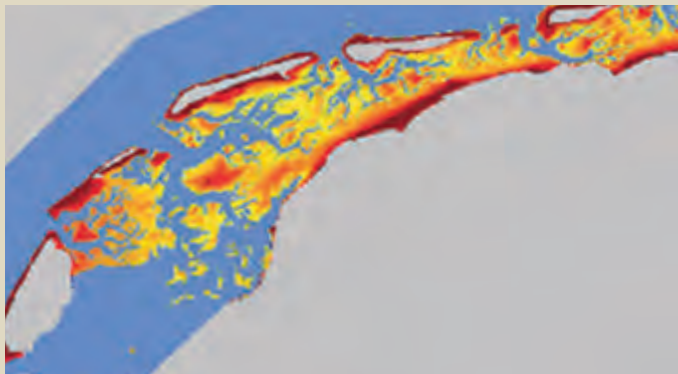
Hotspotviewer

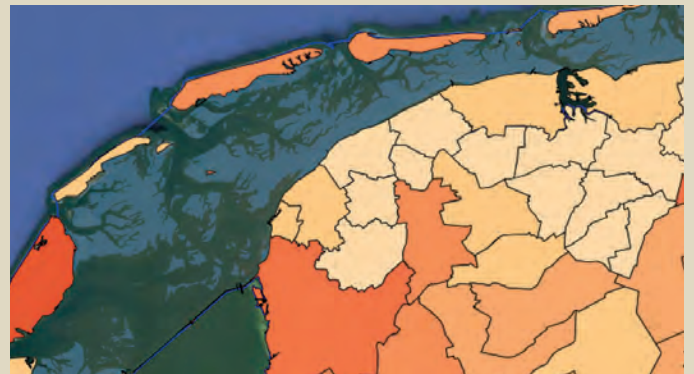
Kaartenportaal

InterTides

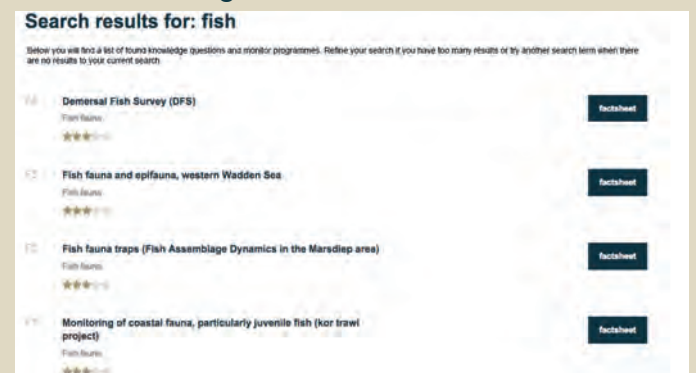
SEED

Wad-Nu

Evaluatie vraag en aanbod

Tools

Alle tools die
WaLTER heeft
ontwikkeld

tools

periode 2013-2017

Thema

Interactieve tools voor waddengebruikers wat is het en wat kan het?

SEED - uitleg door experts via video

Uitleg

Uitleg over de Klimaat en Veiligheid kaarten

01 Platen

0:41 / 1:19

CC YouTube

02 Inundatie

0:10 / 1:20

CC YouTube

Highlights op deze kaarten

Dijken en overstromingen

Sedimentatie en erosie

2011-2017

Data- en informatieproducten voor beleid en wetenschap

Hotspotviewer

Beleving

Om een beter zicht te krijgen op de beleving van het waddengebied is in 2013 een survey uitgezet onder respondenten van trilaterale afkomst. Gevraagd is om mooie plekken te markeren en aan te geven waarom men deze plek waardeert, hoe vaak men er komt en welke activiteiten men er ontplooit.

Kaartenportaal

Status

Een thematisch geordende verzameling van ruim 100 kaarten die belangrijk zijn voor onderzoek naar de economische en ecologische status van het waddengebied. Om dit zichtbaar te maken is gebruik gemaakt van verschillende data- en kaartservices van overheden en anderen.

InterTides

Droogvalduur

InterTides is een module waarmee de droogvalduur van droogvallende delen van het waddengebied berekend kan worden. Dit wordt bereikt door een hoogtekaart te combineren met door Rijkswaterstaat gemeten waterstanden. De berekende kaart is downloadbaar in ASCII grid format.

SEED

Basisbegrip

SEED (Spatial Economic Ecological Database) is een interactieve kaarten-database ten behoeve van een gedeeld basisbegrip van de economie en ecologie van de Wadden. Via video vertellen een aantal experts waarom specifieke kaarten belangrijk zijn en wat de informatie ons kan leren.

Wad-Nu

Actuele staat

Wad-Nu is een handig hulpmiddel voor vele waddenbezoekers en -werkers om snel over actuele gegevens te beschikken. Naast de gegevens over het getij en de watertemperatuur (RWS) en gegevens over het weer (KNMI) zijn ook de webcams van de Texelse veerdienst beschikbaar.

Evaluatie vraag en aanbod

Overzicht

EVA geeft een overzicht van het aanbod aan lange-termijn meetprogramma's in de vorm van factsheets, een overzicht van de vraag om monitoring en bevat de kennisvragen die zijn verzameld in de enquêtes. Tevens de meetvragen die voortkomen uit beleids- en beheerdoelstellingen zoals in Natura2000.

Publicaties

Alle publicaties
die WaLTER heeft
uitgebracht

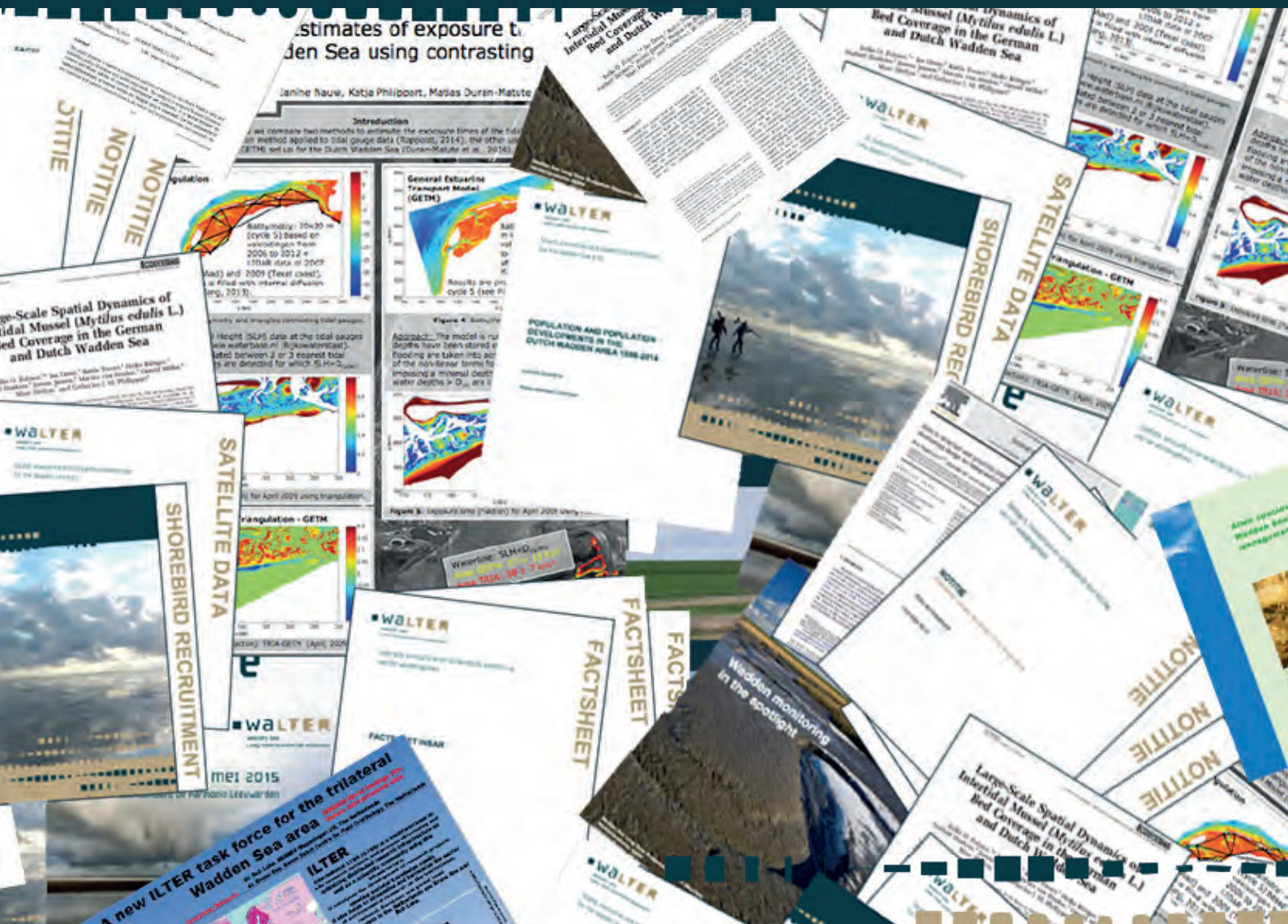
index

interviews
rapporten
artikelen
abstracts
posters

2011-2017

Rapportages en verkenningen

Publicaties

Alle publicaties
die WaLTER heeft
uitgebracht

interviews

periode 2011-2013

De wandelaar

De kwelderonderzoeker

2011-2017

Wonen en werken in een waddengebied

De beleidsmedewerker

De mosselbank expert

De kunstenaar

De informatieverstrekker

De PostDoc

De onderzoeksassistent

De technicus

De hardervissers

2011-2017

Wonen en werken in een waddengebied

De toerist

De schipper

De ontwikkelaar

De vogelaar

De onderzoeker

De technicus

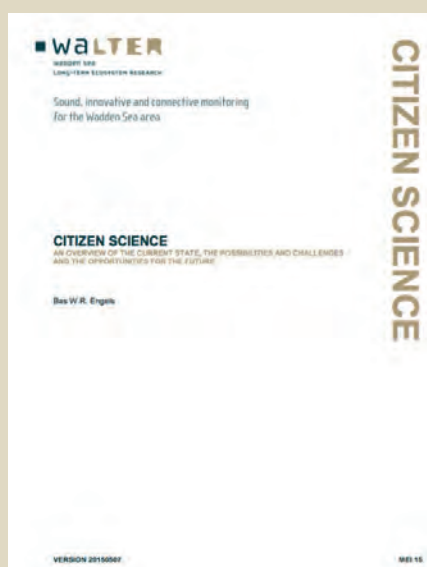
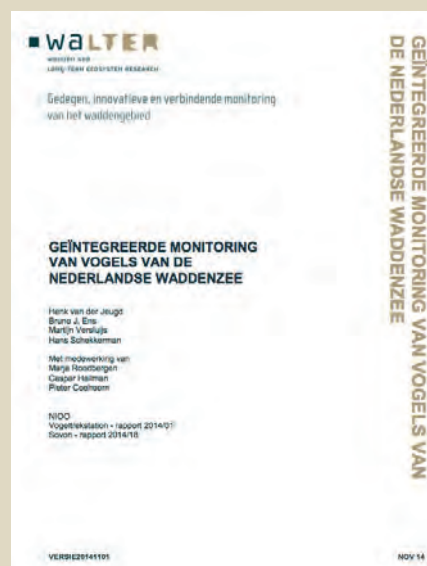

Publicaties

Alle publicaties
die WaLTER heeft
uitgebracht

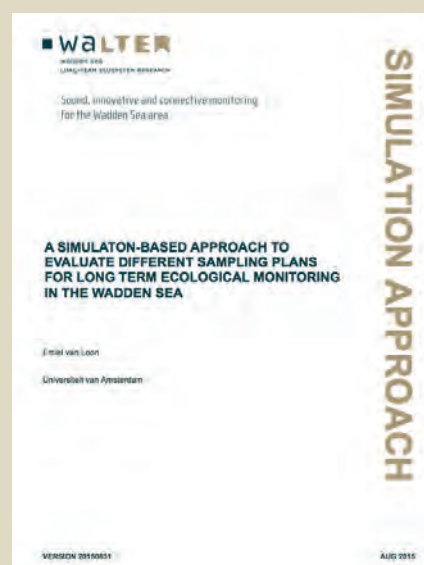
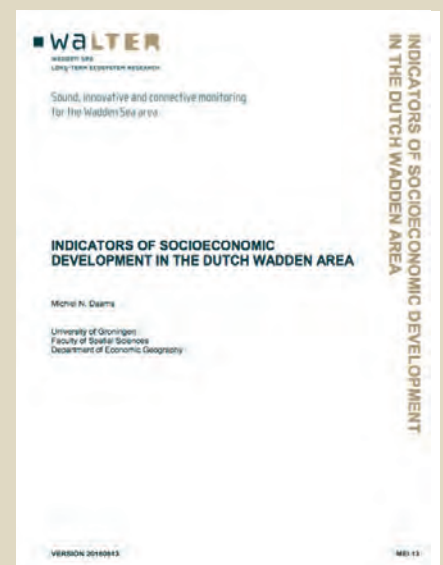
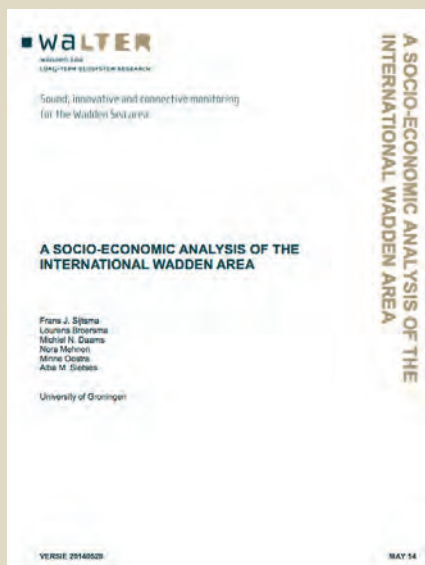
rapporten

periode 2011-2017

2011-2017

Verkenningen en aanbevelingen voor de basimonitoring

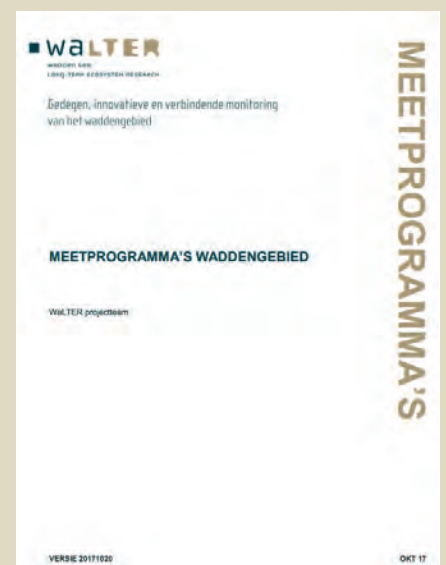
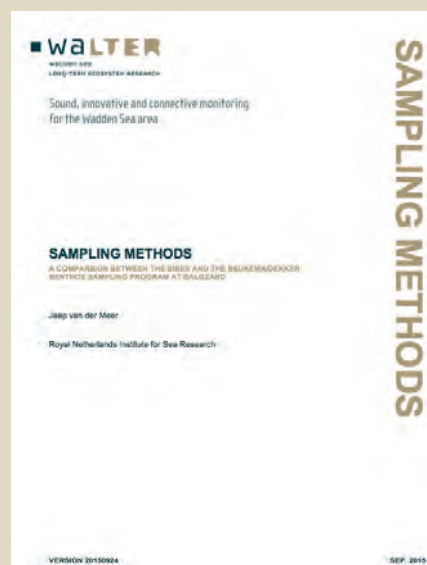
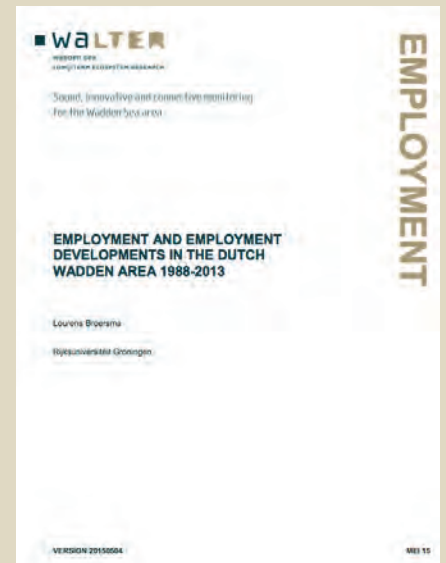
Publicaties

Alle publicaties
die WaLTER heeft
uitgebracht

rapporten

periode 2011-2017

2011-2017

Verkenningen en aanbevelingen voor de basimonitoring

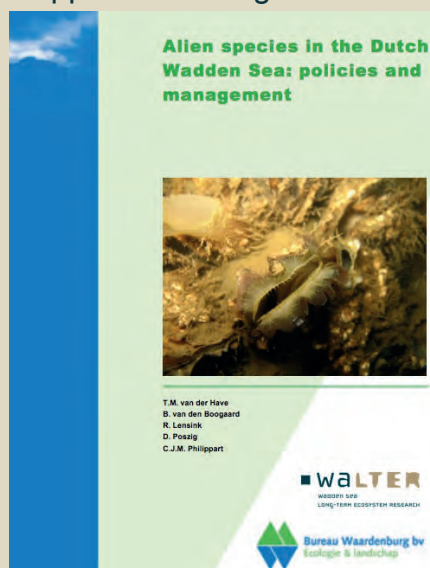
Publicaties

Alle publicaties
die WaLTER heeft
uitgebracht

artikelen

periode 2011-2017

Rapporten vervolg

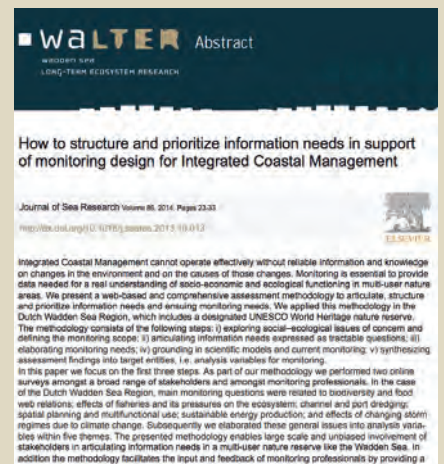
Brochures

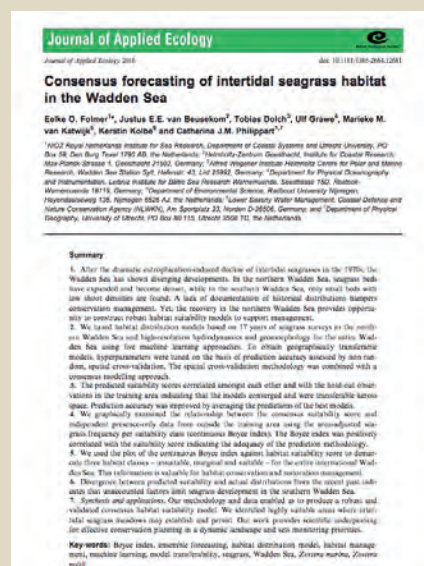
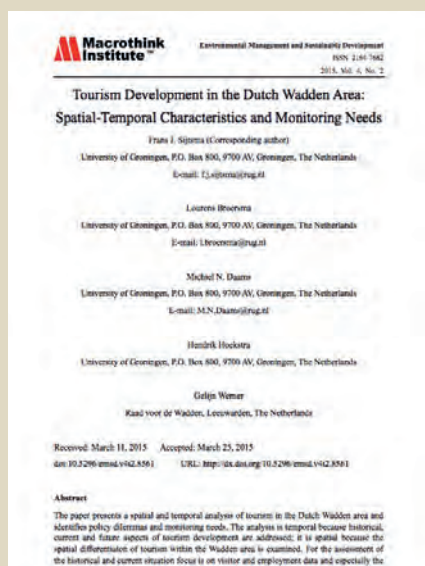

2011-2017

Verkenningen en aanbevelingen voor de basimonitoring

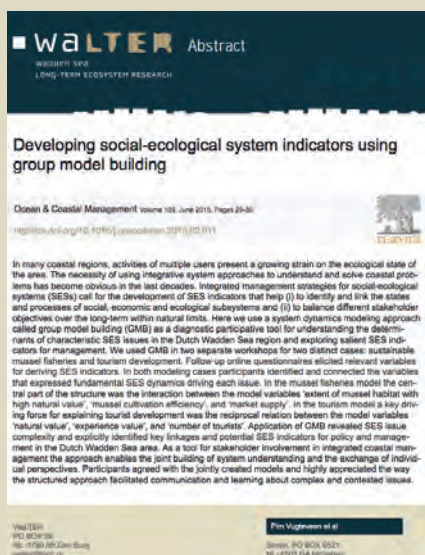
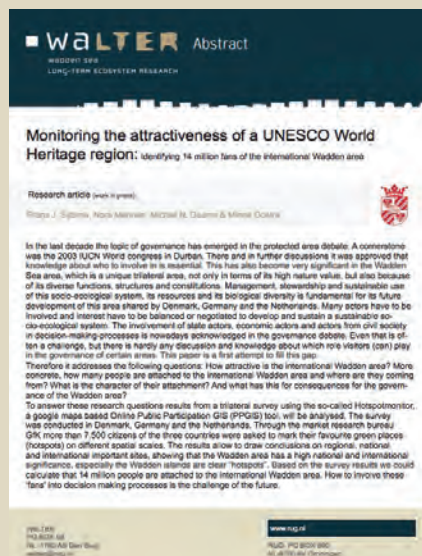
Artikelen

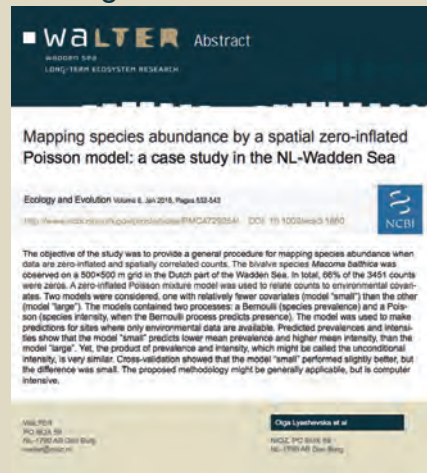

2011-2017

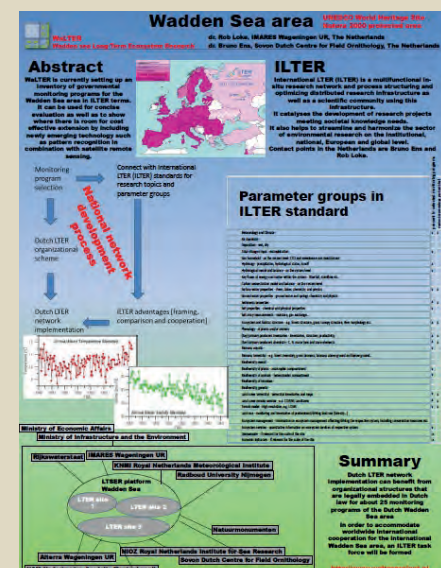
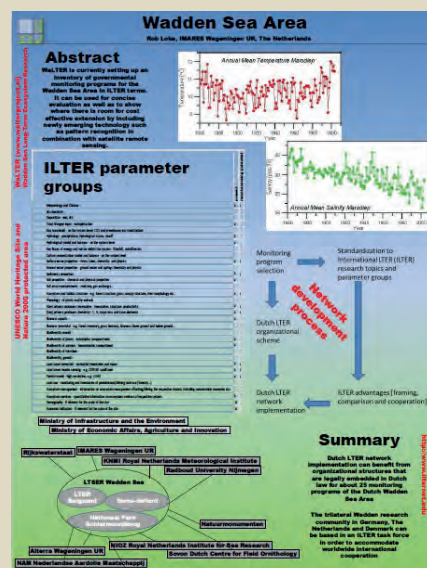
Verkenningen en aanbevelingen voor de basimonitoring

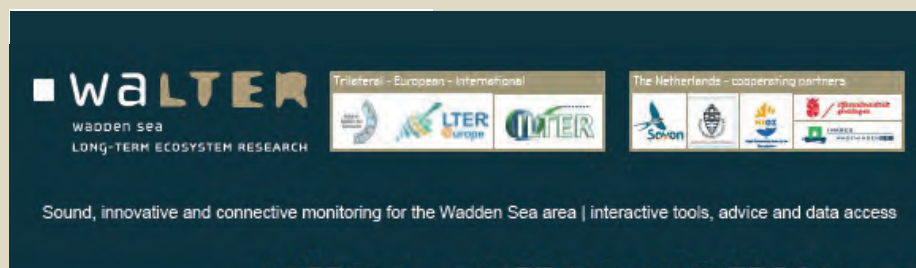
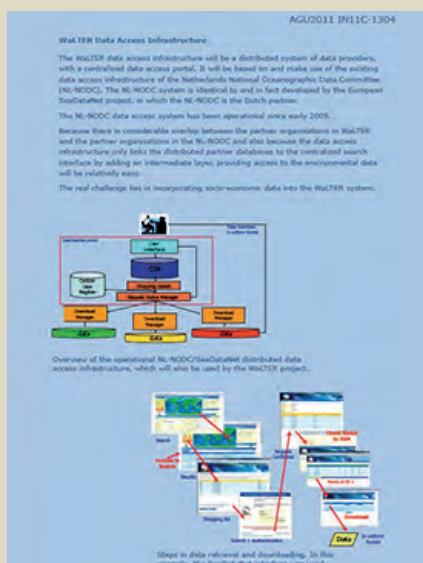
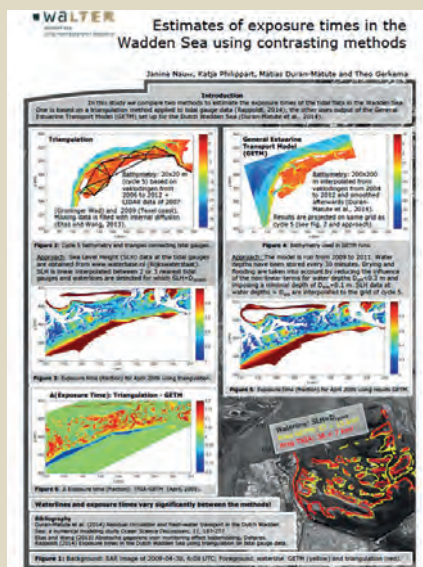
Vervolg artikelen

Posters

Verkenningen en aanbevelingen voor de basimonitoring

Personen

Alle mensen die
meewerkten aan
het project

index

werkpakketten
kaartenbouwers
partners
klankbordgroep
raad van advies
adviesbureaus
grafisch & beeld
subsidianten

2011-2017

Een overzicht van werk- en adviesgroepen en vele anderen

Personen

Alle mensen die
meewerkten aan
het project

met dank aan

periode 2011-2017

Werkpakket 1 - Monitoringsbehoefte

Lucien Hanssen (coörd.)	RU Milieukunde
Pim Vugteveen	RU Milieukunde
Etienne Rouwette	RU Managementwetenschap
Rob Lenders	RU Milieukunde
Marieke van Katwijk	RU Milieukunde
Hendrik Stouten	RU Managementwetenschap

Werkpakket 2 - Ecologie

Katja Philippart (coörd.)	NIOZ
Eelke Folmer	NIOZ
Jacco Kromkamp	NIOZ
Alma de Groot	Wageningen Marine Research
Erik Meesters	Wageningen Marine Research

Werkpakket 3 - Economie

Frans Sijtsma (coörd.)	RUG
Michiel Daams	RUG Economische Geografie
Jouke van Dijk	FRW-RUG
Norah Mehnen	RUG Economische Geografie
Minne Oostra	De Ontwikkefabriek
Marien de Bakker	RUG Economische Geografie
Hans van Oostenbrugge	LEI Wageningen UR
Lourens Broersma	RUG Economische Geografie

Werkpakket 4 - Dataportaal

Katja Philippart (coörd.)	NIOZ
Peter Thijsse	MARIS
Dick Schaap	MARIS
Taco de Bruin	NIOZ
Marten Tacoma	NIOZ
Dirk Zoetebier	Sovon
Kees Rappoldt	EcoCurves
Onno Roosenschoon	Roosenschoon Webdesign
Rob Dapper	NIOZ
Janine Nauw	NIOZ

2011-2017

Een overzicht van werk- en adviesgroepen en vele anderen

Werkpakket 5 - Data-analyse

Martin Baptist (coörd.)	WMR
Rob Loke	WMR
Jaap van der Meer	NIOZ
Emiel van Loon	UvA
Dick Brus	Alterra
Olga Lyashevskaya	NIOZ
Ruud Jongbloed	WMR

Werkpakket 6 - Monitoringsplan

Bruno Ens (coörd.)	Sovon
Marc van Roomen	Sovon
Julia Stahl	Sovon
Adrienne Lemaire	Sovon
Frank Saris	Sovon
Willy Bas Loos	Sovon
André van Kleunen	Sovon

Werkpakket 7 - Coördinatie en Comm.

Katja Philippart (coörd.)	NIOZ
Ingrid de Raad	NIOZ
Marcel van der Linden	NIOZ
Marieke Vloemans	NIOZ
Dörte Poszig	NIOZ
Thalia Watmough	NIOZ
Sigrid van Woerkom	NIOZ

Kaartenbouwers - WaD

Lucien Hanssen (coörd.)	Deining
Kiki Dethmers	NIOZ
Eelke Folmer	NIOZ
Paolo Stocchi	NIOZ
Sonja van Leeuwen	NIOZ
Martin Baptist	WMR
Karin Troost	WMR
Ingrid Tulp	WMR
Geert Aarts	WMR
Jan-Tjalling van der Wal	WMR
Bruno Ens	Sovon
Menno Hornman	Sovon
Erik van Winden	Sovon
Kees Koffijberg	Sovon
Lara Marx	Sovon
Jeroen Nienhuis	Sovon
Henk Sierdsema	Sovon
Dirk Zoetebier	Sovon
Hans Schekkerman	Sovon
Christian Kampichler	Sovon
Richard Rijnks	RUG
Minne Oostra	Ontwikkelfabriek

Partners

Wilmar Remmelts	Ministerie EZ
Jeroen Jansen	NAM
Quirin Smeele	Natuurmonumenten
Meinte Engelmoer	Provincie Fryslân
Willem van der Lee	Ministerie I&M
Michiel Firet	Staatsbosbeheer

Personen

Alle mensen die
meewerkten aan
het project

met dank aan

periode 2011-2017

Klankbordgroep

David Kooistra	Provincie Groningen
Hessel Speelman	Waddenacademie
Rick Hoeksema	RWS Noord Nederland
Martijn de Jong	Programma Rijke Waddenzee
Janette Bessembinder	KNMI
Jeroen Noot	KvK Noordwest-Holland en Noord-NL
Monique v/d Dungen	Groningen Seaports
Renée Bekker	Gegevensautoriteit Natuur
Dennis v Schaardenburg	RWS-Waterdienst IHM
Tjisse van der Heide	RUG-Waddensleutels (RUG)
Theunis Piersma	NIOZ-Metawad Waddenzee
Erik van Dijk	Vereniging Kust & Zee-Mosselwad
Josef Stuefer	NWO/ALW
Pim Visser	VisNed
Pieter van der Vis	Visser
Johan Nooitgedagt	Vissersbond
Justus van Beusekom	Helmholtz Centrum Geesthacht
Lenze Hofstee	Stichting Natuurinformatie
Kees van Es	Deltaprogramma Waddengebied
Klaas Deen	Waddenacademie
Tim van Oijen	Waddenacademie

Adviesbureaus

Deining - Societal Communication & Governance
Weterings IT - Consultancy, Projecten & Interim Management
Klaas Sietse Spoelstra - Nij Sicht

Onderhoud EVA factsheets

Jaqueline Tamis - WMR
Thalia Watmough en Ingrid de Raad - NIOZ

2011-2017

Een overzicht van werk- en adviesgroepen en vele anderen

Raad van Advies

Hans de Groene
Noud Hooyman
Saskia van den Brink
Roeland Allewijn
Pieter van de Water
Eric Neef
Oeds Bijlsma
Francine Giskes
Anco Hoogerwerf
Martien Molenaar
Peter van Oosterom
Wilfred Alblas

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Economische Zaken
Rijkswaterstaat
Nederlandse Aardolie Maatschappij
ANWB
Provincie Fryslân
Provincie Noord-Holland
Provincie Groningen
ITC Enschede
TU Delft
Natuurmonumenten

Jaap Besemer
Katja Philippart
Ingrid de Raad
Henk Brinkhuis

NCG voorzitter
NIOZ secretaris
NIOZ adj. secretaris
NIOZ penvoerder NIOZ

Ingeborg van Splunder
Floris van Bentum
Gerrit Burgers

RWS agendalid
RWS agendalid
RWS agendalid

Fotografie WaLTER identiteit

Jan Huneman Waddenfotografie
Rienk Nadema Kokkelvisser

Fokke van Saanen Fotografie
Kees van de Veen
Martin Stock
Rob Buiters

Grafische vormgeving

BW-H Ontwerpers

Subsidiënten

Waddenfonds
Provincie Noord-Holland
Provincie Fryslân

Mrt 2018

NIOZ, Texel

index

tekst & vormgeving
ingrid de raad

advies & review
lucien hanssen

TOT SLOT

Dit document is samengesteld uit de materialen die tijdens de duur van het project zijn vervaardigd. Het schetst een beeld van de voortgang en de geleverde inspanningen.

Het Kernteam Basismonitoring bouwt voort op de grondbeginselen en de erfenis van WaLTER.

Op naar een gezamenlijke basismonitoring!

fotografie:
bert aggenbach
bruno ens
zwanette jager
olga lyachevska
ingrid de raad
marten tacoma

drukwerk:
drukkerij de dijk